

Bîra Helbestê - III

ŞINGAL

Amadekar: Mehmet Saît Arzû

J&J - Helbest

AJANS J&J

Kooperatifler Mah. Rizvan Aĝa Cad. Öz Emek St. A Blok No: 33/1 | 21100 Yenişehir DİYARBAKIR

© Ajans J&J | 2020 Sertifika No: 44569

Bira Helbestê – III | ŞİNGAL

Amadekar: Mehmet Sait ARZÜ

J&J Helbest: 0536

Çapa Yekemin: Rezber 2020

ISBN: 978-625-7978-40-8

Pergalsazî: Azad ZAL | Naveroksazî: Jana ZANA | Zimansazî: Mamoset Ehmed | Bergsazî & Rûpelsazî: J&J
| Wêneberg: Bavê Hesen

Çapxane: Azde Ajans Basım Yayın Dağıtım Tasarım San. ve Tic. Ltd. Şti. Kızılay Mah. Menekşe 2 Cad. No:
25/11 Çankaya | ANKARA Telefon: +90 545 376 21 22 Sertifika No: Azde Ajans- 40800

© Mafê wê parastî ye.

© Ji bilî danasîne bîyî destûr bi tu awayî nayê kopîkirin û nayê belavkirin.

Bîra Helbestê - III

ŞINGAL

Amadekar: Mehmet Saît Arzû

Mehmet Saîr Arzû; di sala 1981î de li gundê Xirbizilê ya Xana Axpâr (Çinar) a Amedê ji dayik bû. Dibistan li gundê Xirbizilê û li navçeya Xana Axpârê xwend. Di dûre li zanîngeha Cûmhûriyetê beşa Civaknasiyê kuta kir. Di wan salan de ji ber sedemên polîtîk demeke kin di zindanê de ma. Piştî li zanîngeha Gaziyê lîsansa bilind kuta kir. Ji zarokatiya xwe de bi wêjeyê ve têkildar dibû. Di salên zanîngehê de tevî hevalên xwe di nava karê kovara Kizilirmakê de cih girt û edîtorîya kovarê kir. Di çapameniya azad de di beşa înternetê de çend nivîsên wî hatin weşandin. Ji salên ciwantîyê û vir ve bêtir li ser zimanê Kurdî têkildar dibe. Demek dirêje di nava hevalên xwe yên wêjehez de xebatên zimanê Kurdî dike û bêtir ji li ser helbesta Kurdî hûr û kûr dibe.

Berhemdarî:

- * **Bir Daha, Helbest, Weşanên J&J, 2016** - Amed
- * **Çokeşli Evlilik, Lêkolîn, Weşanên J&J, 2016** - Amed
- * **Banga Bêdengiyê, Helbest, Weşanên J&J, 2019** - Amed
- * **Bîra Helbestê I Robozik, Helbest, Weşanên J&J, 2019** – Amed
- * **Bîra Helbestê II Helebçe, Helbest, Weşanên J&J, 2020** – Amed
- * **Bîra Helbestê III Şingal, Helbest, Weşanên J&J, 2020** – Amed

Ji bo cangoriyên **Şingalê...**

NAVEROK

PÊŞGOTIN.....	13
DESTPÊK.....	15
BÎRA HELBESTÊ - III.....	21
ŞINGAL.....	21
SEBRÎ VÛRAL.....	23
Jiyanname.....	23
Berhemdarî.....	23
Şeng(ala) Min.....	24
Şin(gel)lê.....	25
Bîrîna Nekewandî Şeng(al)ê.....	26
Tilîliyên Hinekîrî.....	27
Dr. ZERDESHT HACO.....	28
Jiyanname.....	28
Bayê reş.....	31
DİLŞA YÛSÛF.....	32
Jiyanname.....	32
Berhemdarî.....	32
Rojâ Heşrê.....	34
ARJEN ARÎ.....	37
Jiyanname.....	37
Heftê Û Du Nefî.....	39
KAMRAN SIMO HEDILÎ.....	41
Jiyanname.....	41
Berhemdarî.....	41
Ez û Ol.....	43
Evder Şengal e.....	44
Aniha.....	48
SULTAN YARAY.....	50

Jiyanname	50
Berhemdarî.....	50
Êşa Şengalê.....	51
XAKÎ BÎNGOL.....	52
Jiyanname	52
Berhemdarî.....	52
Şîn-gal	53
ROZA METÎNA	55
Jiyanname	55
Berhemdarî.....	55
Axa Çand û Jiyana Qedim	56
EDNAN DOGAN	57
Jiyanname	57
Berhemdarî.....	57
Ez Şengalî Me	58
Benê Çaroxa Te.....	59
Şengale.....	62
Ferman e	63
EHMED HUSEYNÎ.....	65
Jiyanname	65
Berhemdarî.....	65
Şing-Ola Mine	66
Pirtûka Şingalê I	67
Pirtûka Şingalê II	69
DÎLBER HACO	71
Jiyanname	71
Berhemdarî.....	71
Şingal.....	72
XEBAT ŞAKIR.....	74
Jiyanname	74

Berhemdarî	74
Dîsa Ferman e.....	75
Hola Şingalê.....	76
Zarokên Rojê.....	78
MERVAN SERHILDAN.....	79
Jiyanname.....	79
Berhemdarî.....	79
Şengal.....	80
ASYA XERZAN.....	82
Jiyanname.....	82
Berhemdarî.....	82
Xwe Davêjim Dergehê Te.....	83
GERNAS KOÇER.....	86
Jiyanname.....	86
Berhemdarî.....	86
Xeco.....	87
Dilber 1.....	89
DILBÊZARÊ BÊKES.....	91
Jiyanname.....	91
Berhemdarî.....	91
Şingalê.....	92
Heyfa Şingalê.....	93
Mishefa Reş Gora Laleş.....	96
ÎNCÎ EGÎD.....	98
Jiyanname.....	98
Berhemdarî.....	98
Navê Te.....	99
Tine Bira Min.....	100
Şingal Sitar e.....	101
HESEN HUSEYÎN DENÎZ.....	102

Jiyanname	102
Berhemdarî.....	102
Gava tu Kurd bî.....	103
ÎHSAN BÎRGUL	105
Jiyanname	105
Berhemdarî.....	105
Ka Bêje Şin'gala Min.....	106
Bêxwedîtî	107
ZOZAN GULAN	108
Jiyanname	108
Berhemdarî.....	108
Êş a Welat.....	109
XIYASEDÎN ZAROJ STÊRK.....	110
Jiyanname	110
Agirê Evîna Azad.....	112
CANO ŞAKIR.....	115
Jiyanname	115
Berhemdarî.....	115
Êşnameya Tebaxê.....	116
NEZEHA T DOĞAN	119
Jiyanname	119
Berhemdarî.....	119
Şengal.....	120
Çîroka Şingalê.....	121
ŞÊXMÛS SEFER.....	122
Jiyanname	122
Berhemdarî.....	122
Çiyayê Şengalê Û Sûka Qamişlokê.....	123
RECEB DILDAR.....	124
Jiyanname	124

Berhemdarî	124
Ji Bîr Nakim	125
MARAL XEZAL (GULÊ)	126
Jiyanname	126
Berhemdarî	126
Şengalê	127
Guldexwîn	129
ULKU BÎNGOL	131
Jiyanname	131
Berhemdarî	131
Hayko	132
Siba (Nû)	133
NURCAN DELİL	137
Jiyanname	137
Berhemdarî	137
Êvara Helbestê	138
Xwezaya Xwedawendan	139
Çîrokên Hêviyê	140
YUCEL ASLAN	141
Jiyanname	141
Berhemdarî	141
Dara Şengalê	142
Ax Şengal	143
Şeniyên Şengalê	144
SEYDAYÊ DILXWÎN	145
Jiyanname	145
Berhemdarî	145
Bêje Şengal a Min	146
Hezkirina Şengal	147
MEHMET SAÎT ARZÛ	148

Rêwîya Rojê	148
Şingal.....	150
GOHAR MAMO.....	151
Jiyanname	151
Şingal.....	152
FATÊ XAN TAŞLI TÛNÇ.....	154
Jiyanname	154
Ez Şingal im	155
Şingal.....	156
RONAHÎ FARQÎNÎ.....	158
Jiyanname	158
Tebax.....	159
ŞEVGER ÇOLO.....	161
Jiyanname	161
Şingal.....	162
ROZERÎN TÛNCER.....	163
Jiyanname	163
Ez Keça Êzîdî Me.....	164
Zarokên Êzîdxanê.....	166
NÎHAT TEKÎN	167
Jiyanname	167
Şengala Bextreş.....	168
AMÎNE PÎROZXAN	169
Jiyanname	169
Navê Min Şingal.....	170

PÊŞGOTIN

Hin hizir hene heta ku **di bîra mirov de baş neyên gihêştin an jî hêzê di xwediyê xwe de nebînin** nawelîdin. Ev hizir jî ji wan e ku demekedire je difikirîm.

Axirkê me ew hêza di xwe de dît û li ser van xebatê Bîra Helbestê gavek avêt. Weka hûn jî dizanin welatê me **gelek êş û elem kişandiye**. Cih nemaye ku Kurd lê nehatine kuştin, qetilkirin û nefkirin. Li hember hemû zilm û zorê tekoşîn jî bê navber berdewam kiriye. Pêre şahiyên me jî li gor jiyana me rengîn bûne. Bi jiyana û **têkoşîna** bapîr û dapîrê me, bi taybetmendiyê xaka me ya qedîm çandeke pîr dewlemend derketiye holê. Lazîme em xwedîtîyê li vê çanda giranbuha bikin, mafê wê **bidinê û tiştêkî di ser xîna an jî bêyî ku xera bikin bigihînin** zarok û neviyên xwe. Di heman demê de divê em **dîroka xwe ya bi êş** ên ji aliyê zalim û desthilatdaran bi gelê me dane jiyîn jî tu carî jibîr ve nekin. Ji bo herdem **bi me re bijîn, wenda nebe, divê êş û şahiyên me jî, lehengên me jî, rojên me yên taybet û her cûre çanda me jî qet bê xwedî neyê hîştin**.

Ev xebat jî ji van rastiya welidî. Li gor wê, qandê qaweta me bigihê û alîkarî û tevlibûn çê bibe, bi sernavê **“Bîra Helbestê”** em ê her carê bi mijareke cûda derkevin pêşberî we. Daxwaza me ewe ku em bi rêya helbestê wêjeya xwe xurt bikin û **‘bîra’** xwe bi hemd dagirin. Da ku **êşên me û bi giştî çanda me jî neyê jibîrkirin**. Ger ev xebata têrkarîyê ji wêje yê re yan jî ji dîrokê re çêbike, ne tenê ez, emê hemû bextewar bibin. Lewra ev komxebateke û ne ya min bi tenê ye. Ji xwe li

ser milê kesekî/ê bi tenê jî naçe serî. Loma divê em hemû haydar bin û ji vî karê qedîm nemînin.

Dibe ku di hejmarên pêş de yê 'Bîra Helbestê' ez jî weka we tenê nivîskarek an jî hew xwendevanek bim. Ez vê hêza di nivîskar û xwendevanên zimanê Kurdî de dibînim.

Ez hêvîdar im ev kar û barê me, weke çemekî bê dawî herikbar be û bi hemû mijarên me yê girîng û taybet, li hemû xaka Kurdistanê bigere û xwe bigihîne **hemû mirovan...**

Mehmet Saîd Arzû

DESTPÊK

Di xebatên Bîra Helbestê **de, piştî** Robozik û Helebçeyê di pirtûka sêyem de ji ber ku em di nava rojên **şexemîn** salvegera komkujîya **Şingalê** de ne, me ew mijar girt dest. Mixabin di **dîroka** me Kurdan de **êş ji êşan girantir hene**. Komkujîya bi serê gelê me yê **Şingal** ango bawermendên ola Êzîdî hatiye kirin jî ji **wan êşan yeke**. **Êşeke kûr û dirêj, êşeke** tu carî nayê cebirandin û nayê jibîrkin. Loma em çî bibêjin wê kêm bimîne, em çî binivîsinin wê lawaz bimîne, em çî bistirên û biqîrin wê dilê me sar neke û birînên me jî wê neyên kewandin. Lê dîsa jî ji **bona hevkarî û piştevaniya** bi gelê xwe re û berpîsiyariya li hember dîrokê divê hewildanên me yên **şîrovekirin û vegotina ev êşên me bidomin**. **Ji ber ku divê em dîroka xwe baş** bizanibin da ku hêza me xurtirîn bibe û em hebûna xwe tim biparêzin û bidomînin.

Bi sedan salaye gelek komkujî û ferman li dijî Êzîdîyan hatine **kirin û êşên bêhempa dane jiyîn**. Komkujîya herî hovane ya di sedsala 21an a di sala 2014an de hate kirin, fermana 73emîn an jî 74emîn tê zanîn. Lêbelê li gor lêkolînan, heta niha 97 ferman û komkujî bi sere gelê me yê Êzîdî de hehatine kirin. Di vegotina vê **êşa** giran de emê nivîsa nivîskarên hêja Amed Tîgrîs & Rojîn Zarg a li ser komkujîya sala 2014an hate kirin bi we re parve bikin. Jê pê ve em ê hestên xwe **yê li ser vê êşê** bi **helbesta bînin ziman...**

“(Fermana 96emîn): **DAÎşîyan** di 3ê tebaxa 2014an de ferman û komkujîya herî mezin, dijwar û hovane li ser gelê êzdiyên herêmên **Şêxan û Şengalê pêk anîn**. Li

gorî texmînan ji 20.000î bêtir êzîdî kuştin û ji 200.000 î bêtir jî koçberê çol û çiyar kirin. Heta niha bi qasî ku me di vê lêkolînê de tespît kir 97 ferman li serê êzdiyan rakirine. Di van 97 fermanan de tu fermanekê ne weke vê fermana sala 2014an bi tevî, berfireh mezin, dijwar û barbar bûye. Di fermanên din de hinek ji wan li ser **gundek, eşîrek an herêmek** pêk hatiye, lê ev ferman bi **giştî hemû êzidiyên Başûr da ber xwe. Bi qasî 5000 jin û keçer wan dil girtin**, bi xwe re birin nav bazarên ereban û bi koletî firotin. Zarokên lawîn ên bijarte birin wargehên îslamî, li wir di perwerdeya leşkerî de derbas kirin û piştê ew xistin nav Artêşa Dewleta Îslamî. Bi sedan mêr û xortên êzdî kuştin. Agir berdan bajar, gund, gundik û malên êzidiyan. Şêxan û Şengalê bi hemû komele, gund û gundikan ve talan û wêran kirin. Kevir li ser kevir nehîştin. Ji derî kuştî û girtiyan hemû êzidiyên herêma Şengalê ji ser axa wan a pîroz koçber û derbeder kirin. Êzdixanê ji êzdiyan xalî û vala kirin. Ev karesat ji bo êzidiyên Başûr weke Tofana Nûh hemû êzdî da ber xwe û ji kokê ve rakir. Hinek ji wan li wargehên Rojava, Başûr û Bakurê Kurdistanê bi cî bûn. Hinek ji wan jî berê xwe dan dewletên Ewropayê û heta Amerika û Avusturalyayê tengezar û derbeder bûn. Li Başûrê Kurdistanê ji bo penaberên êzdî ev wargeh hatin ava kirin:

Wargeha Sarya, Bacid Kendala, Xanikê, Bêrsivê, Esyan, Şêxan, Mam Reşan, Memyan, Keberto-1, Keberto-2, Kadya, Akrê, Dawidî/Duhok, Xankê/Duhok, Şaya/Duhok, Çem (Mişko)/Zaxo, Aştî Erbesta/Silêmanî. Li Rojava li Herêma Cizrê Wargeha Newrozê/Dêrika Hemo. Li Bakurê Kurdistanê Fidanlik/Amed, Bismil/Amed, Erxenî/Amed, Korikê/Êlih, Dudêran/Sêrt, Şirnak, Midyat, Nisêbîn û Wêranşar yd.

Êzdiyên tengezar û derbeder hem di bin van mercên zor û dijwar de jiyana xwe ya takekesî û civakî domandin û hem jî, ji aliyê din ve dest bi avakirina kar û

barên rêxistinî, polîtîkî û leşkerî kirin. Bi alîkarî û pêşengiya têkoşerên azadîyê di warê siyasî û civakî de Tevgera Demokratîk û Azad a Êzdiyan (TEVDA), di warê leşkerî de jî, di cotmeha 2014an de Yekîneyên Berxwedana Şengalê (YBŞ) û çend meh bi şûn ve jî Yekîneyên Berxwedana Jinên Şengalê (YBŞ/Şengalê) damezrandin. Hem ji aliyê mêran û hem jî ji aliyê jinan ve, di diroka êzdiyan de cara yekem rêxistinên nûjen û netewî hatin damezrandin. YBŞ û YBJ di demeke kurt de xwe li Çiyayê Şengalê organîze kirin û derbeyên mezin û giran li hêzên DAÎŞîyan xistin. Ji aliyê din ve bi alîkarî û pêşengiya PDKê 5000 Pêşmergeyên Roj ku ji kurdên Rojava hatibûn damezrandin û yekîneyek ji pêşmergeyên PDKê li Şengalê hatin bicîkirin. Carcaran di navbera hêzên YBŞ-YBJ û Pêşmergeên Rojda nexweşî û pevçûn derketin, lê di demeke kurt de aramî û aştî peyda bû. Her çiqas du hêzên çekdar ên kurdan li Şengalê hatibûn bicîkirin jî dîsa Şengal bi tevayî ji bin destê DAÎŞîyan nehatibû rizgarkirin. Bi însiyatif û pêşengiya Amerîka û hêzên Hevpeyman di 17ê meha cotmeha 2016an de artêşa Îraqê ji Başûr ve û hêzên pêşmerge jî, ji bakur ve dest bi oparasyona herêma Musulê kirin. Hêzên pêşmerge di demeke kurt de Şengal û piraniya herêmên Kurdistanê yên ku ji aliyê DAÎŞê ve hatibûn dagîrkirin, rizgarkirin. Herêmên Şengalê ket bin destê hêzên pêşmerge. Şengal û herêmên din ên Kurdistanê ku ji destê DAÎŞê hatin rizgarkirin heta roja 17.10 2017an li ser birevebiriya Başûrê Kurdistanê man.

(Fermana 97emîn): Di roja 17ê meha dehan a sala 2017an de artêşa Îraqê û Haştî Şabî ku hêzên milîs ên Îranê yên şîî pêk hatin bi çeken giran êrîşî herêma Şengalê kirin. Hêzên kurd li ber xwe nedan, xwe bi paş ve vekişandin û Şengal carek din ji aliyê artêşa Îraqê ve hat dagîrkirin. Kurdên êzdî ên ku li herêmê mabûn carek din naçar man ku ber bi Hewlêr û Duhokê ve koç bikin.

Girîngî û cudabûna vê fermana 2014an ji fermanên din yek jê ev e ku kirin, bûyer û karesat rojane bûn dokumentên nivîskî û ketin dîroka gelê êzdî. Yên berê di dema xwe de nehatine nivîsandin û bi devkî mane. Ji ber wê yekê hatine jibirkirin, orjînalê wan neman. Her kes ferman û **bûyeran li gor xwe şirove dike.**"

Ji Pirtûka Êzdîxan û 97 Ferman

Amed Tîgrîs & Rojîn Zarg

Ne ku bibû şev
Rojê çavê xwe girtibû
Ji wê bû ev tarîfî.
De ne wisa ba
Bila bi tîrêjên xwe
Biçiranda vê roja reş.

Ne ku em lawaz bûn
Ji xweda digirtin hêza xwe
Evan rûreş û alreşa.
De dibêje 'na' xweda
Çima tevli pitika bi hezaran
Kir qurbani ji xwe re û ji olreşa...

BÎRA HELBESTÊ - III

ŞINGAL

SEBRÎ VÛRAL

Jiyanname

Sebrî Vûral; Di sala 1968an de li Dêrika Çiyayê Mazî ji dayik bû. Ew jî weke hemû zarokên welatê xwe li ser axek xencerên devbirek û neynûkê hesûdiyê li ser dilê wê diçêriya çavên xwe vekir. Di-bistana seretayî, navîn û lîse li Dêrika Çiyayê Mazî xwend.

Di salên 1983 û 1984an de li bajarê Eskişehirê zanîngeh qezenc kir.

Sebrî Vûral di temenê xwe yê ciwantiyê de **helbestê bala wî kişand** û ket pê gotinên efsûnî yên di nava helbestê de û meraqa wî hin zêde dibû. Hestên Sebrî Vûral weke kalekî bigopal hêdî hêdî tevradiyên, bi daristan û kulîlkên axa birîndar re dilorandin. Di sala 1990î de bi du rêzikên helbesta Melayê Cizîrî xew lê herimibû. Ev xew herimandin bû sedema nasandina Helbesta Kurdî. Di pê re Feqiyê Teyran, Baba Tahirê Hemedanî, Ehmedê Xanî û Cegerxwîn nas kiribû. Ew jî ketibû nava deryaya helbestê û bûbû rêwiyê keştiyêke çongfisyayî û melêvantiya hestên birîndar û qêrînên bi şeple ji ser paxila axa welatê xwe dida hev, bi vê hewldanê kela dilê wî hêdî hêdî dest bi fûrandina helbestê kir. Gellek helbest û çîrokên wî di kovarên weke Çîrûsk, Heftreng, Dilop, Nûbihar, Kund û Rojnameya Xwebûn de hate weşandin. Di rêwîtiya wêjeya Kurdî de dildarî û hewildayina wî bi awayekî çalak didome.

Berhemdarî

* Bilûra Kerr, *Helbest, Weşanên Belkî*, 2015

* Wesyetên Qefilî, *Helbest, Weşanên Lîs*, 2019

Şeng(ala) Min

De bilîfîne li birînên xwe şîn(gel)ê

Navê te birîneke axibî ye,

Li kodika dilê dîrokê.

Ji hêrsan gez dikim êş û bêkêrbûna xwe.

Birînên nedurûtî didirûm,

Bi tayên porê rojê.

Dîsa secereya xewn û xeyalên min,

Ji min didize ewre(kî) nermijî û rihmelkiz

îşev dîsa gellek stêrk weşiyên,

Ji dergûşa rizyayî!

Bi destê şevê,

Li kêleka tuxûbên penaber

Û

Denîz(ek) kenên Ferêt lê şerîqî

Qîrrîn kerr, hawar dîl hatine girtin şîngel(lê)

Hê rondikên me nedawîn e li ser çonga felekê.

Destên hemû zarokan bi xwîn e,

Li piştê dîrokê

Wexta lûleya çapliyê li ser ziravika piştê

Qirpikên bixwîn hiltên ji nava dûxana devê mirinê.

Heyy şîn(g)alê, heyş şîn(gel)lê!

Şîn(gel)lê

De binijine Şîn(gel)lê de binijine

Fermanên tomarkirî,

Li buxçika dile xwe binijine

Dîsa dihênije bermahiyên kal

Li şûna hêviyên têkçûyî

Tofanên birçî û xwedênenas,

Daye pêşiya xwe, kal, pîr, ciwan

Û

Birin ji xwe re keçikên bêhawar.

Di dizbê de ye çekên şevê yên destgemar

Li ser Mexmûra penaber

Û

Şîn(g)ala stûxwar!

Dayikên pehnîqelişî

Bi xwînê dişikênand,

Rojîya ax(eke) bendewar.

Heyyy çiyayê Şîngelê

Qomçeyên sînga xwe veke

Ji neviyên xwe re

Û

Ji fermanên bêderman

Heyyy Şîn(g)ala ku bayê xezebê

Bi ser de hate xwar.

Birîna Nekewandî Şeng(al)ê

Êşan hêsir miçiqandin li kanîkên çavan
Lorîk dîsa difetisin li zengelorkên bêziman
Nêrînên birçî û tênebûyî
Tenê diman li dilên penaberan.
Çiya dîsa nalînên bêkes dihewîne!
Di dergûşa rizyayî de û li ber deriye qederê.
Xun(av)iyen kal!
Û şûrên zengarî
Li temenê me hêl dibe, heftê û sê car
Qîrrînên ji şîr venebûne,
Bi rê ketin ji Mexmûra penaber,
Heta Şengala stûxwar.
Dayikên xêrnedîtî bi tîna dilên xwe,
Birînên zarokên xwe dikewandin.
Heyy Şeng(ala) birînên wê bê derman.

Tilîliyên Hinekirî

Li kolanên sibehek bedew,
Li çavên te yên şil dilikumin,
Awirên min, ŞENG(AL)Ê.
Ji şikeftên bêdeng, tilîliyên hinekirî difirin.
Îro kom dikim! tirsê,
Li kefa destê şûrekî leheng.
Heftê û sê fermanên tomarkirî dispêrim,
Ramûsanên çiyayekî enîgewr.
Birînên şewitî di pêngava sibehek AZAD de ditefe.
Bi kulmên ava laleşî,
Paqij bike şopên bêtarek,
Ji ser rûyên zarokên sorgevez.
Bi reşêşkên baranek hesretkuj,
Û
Bi perikên Tawisîmelek
Li ser birînan ŞENG(AL)Ê bireşîne.
Çima?
Helbestek azirî,
Pepûkên lal dixwînin,
Li ŞENG(AL)Ê.
Li ŞENG(AL)Ê.

Dr. ZERDESHT HACO

Jiyanname

Jiyanek ji bo Ziman û Çanda Kurdî

Navê min Zerdesht e. Navê bavê min Mihyedînê Usivê Haco ye û **navê diya min Şefîqa Aliyê Hisên e**. Ez di roja 10.03.1950î de li **gundê Ala Reşa** ji dayik bûme. Di sala 1955an de mala me ji **Ala Reşa hate Tirbespiyê**. **Weşanên Xoybûnê**, pirtûkên **Mir Celadet û Mir Kamiran Bedirxan** û **yên Cegerxwîn**, **yên ku di Xoybûnê de rêhevalên Haco bûn dihatin parastin û xwendin**. Li hin gundên **Mala Haco**, **weke li gundê Kêlhesenakê** şagirtan sibehî berî ku derbasî xwendegehê bibin, bi dengekî bilind helbesta **Cegerxwîn "Her Bjin Al û Keyî"** dixwendin.

Hê bi zarokatî bavê min hin helbestên **Cegerxwîn** bi min da bûn jiberkirin û gava mêvan dihatin, dixwest, ez rabim û wan ji mêvanan re bejim.

Di salên 1956 – 1962 ez li **Tirbespiyê çûme xwendegeha seretayî**. Di van salan de çend dengbêjên navdar dihatin nav **Mala Haco**, **ezê li şûna hemûyan navê hûnermendê Ermenî, Aramê Dikran hildim**. Bavê min **Aramê Dikran**, yê ku hê di destpêka temenê xwe de bû, nas kir û anî nav mala me.

Di salên 1962 – 1965 **ez li Qamişlo çûme xwendegeha navendî**.

Di salên 1965 – 1968 **ez li Qamişlo çûme xwendegeha amadeyî, beşê wêjeyî**. Dilê min bihtir **bi beşên wêjeyî û filosofî ve bû**. **Di beşê birkariyê de ez ne xurt bûm**. Di dawîya vê salê de min xwendîna asta amadeyî bi serketin da û di heman salê de min li gundekî **Ereban**, **Diyabe** wek cîgirê mamosteyekî serpereshtiya xwendegeheke seretayî kir.

Sala 1970 ez bi mamê xwe **Dr. Heznî Haco** re, hatim **Pragê**. Ji ber **rewşa diravî piştî 3 heftiyên hatim Berlina** rojava. Li **Berlinê** bi arikariya **Ali Qazî** min dikarî kar bikim û zû bûm endamê **KSSE**. Di kongireyê 14an yê **KSSE** de, li **Stockholmê** hate lidarxistin, **ez çûm û beşdar bûm**.

Di rojên 13.08. – 17.08.1976 ez li kongireyê 17an yê **KSSE** li **Berlina** rojava **beşdar bûm** û endamê komîteya dîwana birêvebira kongire bûm. Di hilibijartinên dawî bo endamên komîteya **birêvebira giştî** ya **Komeleya Xwendekarên Kurd** li **Ewropayê** – **KSSE** de min dengên herî bitir anîn.

Piştî cidabûnê ji **KSSE**, jihevdeketina **KSSE** û avakirina hin komeleyên xwendekariyî din ez di sala 1982an de bûme endamê komîteya birêvebira giştî ya **Yekîtiya Xwendekarên Kurd** li **Ewropayê**.

Di salên 1980 – 1982an de min li Berlinê xwendina xwe yi bilind li Zanîngeha Azad ya Berlinê – FU “**Bi Pesindarî**” bi dawî kir. Sê beshên min î xwendinê ev bûn: 1.Linguistik / Zimanzanyarî, 2.Neuere Deutsche Literatur / Wêjeya Elmanî yî Nû û 3. Iranistik mit Schwerpunkt Kurdologie / Iranewanî bi Giranî Kurdo-logî.

Peyama min î doktorayê di bin sernavê “Indo – Iranische Sprachstudien”, ango Lêkolînên Zimanzanî yên Iranewanî bû. Di vê xebata zanyarî de min di 661 rûpelî de lêkolîneke berawerdî li avayiya zimanê kurdî û avayiya zimanê elmanî kiriye. Di he-man demê de min xalên giring yên Kurmanciya bakur û yên Kurmanciya navîn (Soranî) dane ber hev. Li gor vê lêkolînê min 20 waneyên kurdî ji axêverên elman re nivîsîne û bi vê yekê ev cara pêşî bû, ku waneyên kurdî bi rêaninên xwe ve di berhe-meke wiha de li Elmaniyayê dihat wêshandin.

Di sala 1980 de ji aliyê serekê dadgeha Landgericht Berlin ve ez weke wergêr bo zimanên kurdî û zimanê erebî hatim pejirandin. Ji hingî ve û heta niha ez di ber kar û xebatên din re li karmendî û dadgehên Elmaniyayê wergervaniyê dikim.

Di salên 26.01.1981 – 25.01.1984 min weke karmend û wergêr bo zimanê kurdî li karmendiya Sozialamt-Schöneberg li Berlinê karkir.

Di salên 1985 – 1987 de ez li Institut für Arabistik / Semitistik, Zanîngeha Azad Berlin, FU Berlin bo zimanê erebî bûm doçent.

Di salên 1989 – 1993 de ez li Xwendegeha Bilind ya Bremenê, Hochschule Bremen doçentê zimanê erebî bûm.

Di sala 1990 de ez bûmê endamê Navenda PENa Kurd.

Di sala 1995 de ez bûm endamê Înstîtûta Kurdî bo Lêkolîn û Zanist li Elmaniyayê Di sala 1996 de ez bûm endamê Yekîtiya Mamosteyên Kurd li Ewropayê - YMK

Di salên 1992 – 1995 de ez li Zanîngeha Bremen, Universität Bremen doçentê zimanê kurdî bûm.

Di bin serkêşiyê min de di Sibata sala 1993an de Zimanê Dayikê – Kurdî li parêzgeha Bremenê hate pejirandin û bi vê yekê ev cara pêşî bû di dîroka zimanê kurdî de ku ew li xwendegehên Elmaniyayê hate pejirandin. Di salên berî wê de min zanebûna mamosteyên kurd li Zanîngeha Bremenê bo vê mebestê bi pêş ve dibir. Ez vê yekê weke serketineke herî mezin di xebata xwe de dijmêrim.

Di salên 1994 – 1996 ez li Zanîngeha Hamburgê, Universität Hamburg doçentê zimanê kurdî bûm.

- Di salên 1995 – 1996 de ez wergerê zimanê kurdi bo radioyaya NRW li Dortmundê bûm.
- Di sala 2012 û sala 2014an de li Zanîngeha Bonnê ji min doçentiya bipêshvebirina zanîna mamosteyên kurd li Elmaniyayê kir.
- Di salên 2007 – 2019 de min serpereshtiya Institutu Zanyarî bo Guncavî û Ziman / Wissenschaftliches Privatinstitut für Integration und Sprache - WIS kir.
- Di roja 24.05.1999 de ez bûme endamê Kongireya Neteweyî ya Kurdistanê - KNK.
- Di salên 1999 – 2013 ez serekê Navenda PENa Kurd bûm.
- Di salên 2017 - 2019 ez weke pêrebûna zanyarî / Wissenschaftliche Begleitung di projektê Pädagogische Hochschule Zürich de bo amadekirina 19 pirtûkên sê astên xwendinê ji zarokên kurd re li Swîsê beşdar im.
- Di 09.06.2019 de ez weke serekê rêxistiana Civaka Kurdî ji bo Perwerde û Hinkariyê li Bremenê / Kurdische Gesellschaft für Erziehung und Bildung hatim hilbijartin.

Bayê reş

li
deydika mirovatiyê
xwezaya xweşkayiyê
çavkaniya şaristaniyê
ramanên dadimendiyê
dilxwaziya jihevheskariyê

bayê reş

ji
taristaniya misilmaniyê
hovitiya nezaniyê
bageriya wêrankariyê
kindariya dijminayiyê
korîtiya baweriyê
dîsa
li
hêlîna Êzdatiyê
şeng ala kurdatiyê
sorgula mirovatiyê
rabû
bayê reş

DİLŞA YÛSÛF

Jiyanname

Dilşa Yûsûf; Helbestvan û Rojnamevan û Wergêr, di 10ê Hezîrana 1968de li gundê Çetelê ser bi bajarê Dirbêsiyê li Başûr Rojavayê Kurdistanê ji dayik bûye. Derçûya Peymangeha Çandiniyê ya Heskê ye. Niha li welatê Siwêd-Eskilstuna nişteci ye. Berhemên wê yên wêjeyî hatine wergerandin ser çend zimanên biyanî û di gelek kovar û rojnaman de hatine weşandin. Wergêrê ji sê zimana dike (Kurdî - Turkî- Erebi). Endama gelek sazî, rêxistin û komaleyan e, yên weki: Yekîtiya Nivîskar û Wergervanên Siwêdiye, Komîta Birêvbiriya Giştî ya Navenda PEN a Kurd, Navenda PEN a Cihanê, Yekîtiya Nivîskarên Kurd li Herêma Kurdistanê Iraqê, Sendîka Rojnamevanên Kurd li Herêma Kurdistanê Iraqê, Sendîka Rojnamevanên Cihanê, Seroka Rêxirawa Harîkariya Zarokên Penaber.

Sernivîskarî û rêveberiya çend Rojname û Kovar û Radyoyan kiriye wek mînak: Mîdya (Suleymanî 1993), Jiyan Azad ya taybet bi jinan (Suleymanî 1997), Dengê Kurdsitana Serbixwe (1998), Sorgul Lubnan (Beyrût 2000-2002), Ajansa Mezopotamya ya Nûçeyan (Bexdad 2003), Rojnama Aso (2006-2007), Rûdaw (Hewlêr 2012-2013), Rojnama War (Dihok 2012-2014), Rojnama Kurdistanê Niwê (beşê kurmanciya jorî), Rojnama Kurdistanê Niwê (beşê kurmanciya xwarê - soranî 2005-2014), Kovara Işraqat Kurdiya (Misir-Qahira), Radyo Newa (Înya Rojava - Suleymanî), Ofîsa Yekîtiya Niştamaniya Kurdistan (wergêr) û her weha di Kenala Gelê Kurdistan GK.TV de jî xebat kiriye.

Ji festîvalên wêjeyî û rewşenbîrî bi dehan xelatên rêzgirtinê wergirtye.

Berhemdarî

- 1- (Zenglên Hevgihinê), Berhevoka helbestan, weşanxana Amêrda, Beyrût (2002).
- 2- (Bakurê Dil), Berhevokahelbestan, Ji weşanên Yekîtiya Nivîskarên Kurd- Dihok (2006).
- 3- (Mirina Rojê), Jîla Huseynî, Wergêr, Rêze Pirtûkên Helbestên Jinan, Avesta, 2006-2007, Stembol
- 4- (Qehweyek di Gel Wî) Kejal Ehmed, Rêze Pirtûkên Helbestên Jinan, Avesta, 2006-2007, Stembol
- 5- (Gunehên Ciwan) Vinos Fayiq, Rêze Pirtûkên Helbestên Jinan, Avesta, 2006-2007, Stembol

- 6- (Pêkek di Gel Şeytan) Nahid Huseynî, Rêze Pirtûkên Helbestên Jinan, Avesta, 2006-2007, Stembol
- 7- (Rola Malbata Cemil Paşayê Diyarbekrî di Tevgera Rêzgariya Kurdî de) Profîsor. D. Malmîsanîj. Wergerandinji zimanê Turkî bo zimanê Erebi, ji weşanên Wezareta Rewşenbîrî ya Herêma Kurdistanê (2007).
- 8- (Bi Pê Şopa Azadiya xwe dikevim) - werger ji zimanê Erebi bo Kurdî. Berhevoka Helbestan, Luqman Mehmûd, ji weşanên Yekîtiya Nivîskarên kurd- Dihok (2013).
- 9- (Ji Leylanê bo Avê) werger ji zimanê Erebi bo kurdî, Berhevoka helbestan-Luqman Mehmûd, ji weşanên Navenda Margirît ya Kurlturî -Silêmanî (2013).
- 10- (Jana Gel) Roman- Ibrahim Ehmed- werger ji zarava Kurmanciya xwarê (Sorani) ji bo kurmanciya jorî, ji weşanên dezgeha Cemal Irfan ya Rewşenbîrî-Silêmanî (2015).
- 11- (Qizên Enfal), Lêkolînek li ser Keçên Enfal yê Hatine Firoştin"- Mihemmed Re ûf- werger ji zarava Kurmanciya xwarê (Sorani) ji bo kurmanciya jorî, ji weşanên dezgeha Cemal Irfan ya Rewşenbîrî-Silêmanî (2015).
- 12- (Cînosîd- Kurd wek Nimûne), Lêkolîn. Nivîsîn Dr. Salar Basîre, werger ji zarava Kurmanciya xwarê (Sorani) ji bo kurmanciya jorî, ji weşanên dezgeha Cemal Irfan ya Rewşenbîrî-Silêmanî (2015).

Roja Heşrê

Di roja heşrê de

sê qîzên kurd

ji Dêrsim

ji Enfal

û ji Şengal

pêxwas,

porbij,

tî,

birçî,

bi saw û matmayî.

Ji cerg û qîzaniya wan

xwîn dilop dilop di herikî

Li ber dergehê xwedê

pêkve rawestan.

Qîza Dêrsimî.

bi girî,

bi hewar,

got:

xwedêyo!

zarokên te,

nûnerên te li ser xakê

hilgirên ala te

neviyên xîlafeta Osmanî

bi navê te,

min talankirin.

Min ji şeref û namûsa min bêparkirin.

Zarokên te,

zarokên min,

bi serê singoyên tivingan vekirin.

Hîna jî ez gêjim

ji bihna xwîna

dê û bavan

mam û biran
li kêleka min
di nav xwîna xwe de vedigevizyan.
Îjar ev heşra bo çîye?
Em yên kurd ji mêjde heşir bûne
gelek ji mêjde.

Qîza Enfalkirî ji xwe negirt
Hawarkir û gazîkir
û got:
Ewa heman çîroka min e.
Bi bîra min tê,
gelek ji mêjde em heşir bûn.
Dema zarokên te
hilgirên ala (allah û ekber)
ji biyabanan hatin
û hemû kesên min
enfalkirin.
û min bi talan birin, firoştin.
Hîna jî ez wenda me,
li wê tarîkstana biyabanan
û hîna bîna kîmyebaranê
ji devê min tê.

Qîza Şengal jî
bi kirasekî sipî
bi çavên xweyî şîn
bi mistek ji agirê Laleşa pîroz
bê deng û matmayî
li ber dergehê xweda rawestabû.
belê hemî endamên laşê wê bibûn ziman
pêkve hewar dikirin,
di gotin:
Ey xwedê!

Ez jî di rojek ronak de
li ber çavên hemî cihan
hatim talankirin.

Her li jêr alayek reş,

û li jêr navê te
(la îlaha illa allah) de
hatim sebîkirin,
hatim serbirîn.

Hîna jî min di nav malzaroka xwe de
tûvê heramê sedan
zilamên serbir hilgirtiye.

Agirê Laleş vemiriye,

û çiyayê Şengal jî

xwe bi termê sedan zarokên min xemilandiye.

Îjar ez nizanîm hey xweda!

Ev e heşr?

yan heşra bê dawî

li Şengala minî sebîkirî

û serjêkirî niştiye?

ARJEN ARÎ

Jiyanname

Arjen Arî; di sala 1956an de, li herêma Mehsertê, li gundê Çalê hatiye dinyayê. Di sala 1979an de Enstituya Perwerdehî ya Amedê beşa zimanê tirkî qedand. Weke gelek helbestvan û nivîskarên kurd wî jî bi tirkî dest bi helbestê kir. Di sala 1976an de li Nisêbinê ji ber belavkirina belavokeyê hate girtin. Wê demê polîsan dest danîn ser helbestên wî yên bi tirkî û kurdî. Qasî hefteyekê di hepsê de ma. Ew berdan, lê helbestên wî ta niha di mexzena Dadgeha Nisêbinê de hepsî ne. Di gel ku weke cara pêşîn di kovara Tîrêjê de helbestên wî hatin weşandin, ya rast, helbesta wî ya ewil di belavokeye ku li herêma Mêrdînê hate belavkirin de weşîya. Ew helbest jî sê malikan (beytan) pêk dihat. Malîkek jê ev bû:

“Du mirin kirin mahne,
rakirin ling Nisêbinê
Xewa sibê bela kirin,
avêtin nav tirs û xwînê.”

Her wisa, beriya 12'ê îlonê helbestên wî ji hêla paleyên tevrika pembû ve bi stranî dihatin gotin. Wek:

“Tewrik tewrik tewriko, tewriko
Ber tayê pembû xweş biko, tevriko
Roja me jî hindîko, tevriko
Maldar bi qurbana mi ko, tevriko
Tevrik tewrik tewriko, tewriko”

Anjî:

“Roja pala erzan e
Kufletê mal girina
Mala te xera bibe maldar
Ma qey tu pê nizane!”

Piştî 12ê îlonê de ew li welêt ma, helbestên wî di kovarên li derveyî welêt wekî Berbang, Kurdistan Press, Nûdem, Çira, Pelîn û Rewşenê de hatin weşandin. Di sala 1992an de li navçeya Nisêbinê li ber deriyê mala xwe rastî êrişeke çekî bû û birîndar rakirin Nexweşxaneyê Zanîngeha Dîcleyê. Ji wê bûyerê de Arjen Arî li Amedê dijî. Di avakirina Komeleya Nivîskarên Kurd û PENa Kurd de cih girt.

Di 30ê Cotmeha 2012an de ji ber nexweşîya pençeşêrê çû ser dîlovanîya xwe. Gora wî li goristana Yenikoyê ya Amedê ye.

Weşanên Sor, ku piştî wefata wî li gel malbata wî hêj li ser navê wî pêşbirka helbestan li dar dixê.

Berhemdarî

- * Ramûsan min veşartin li geliyekî, helbest, Weşanên Avesta, 1999
- * Ev çiya rûspî ne, helbest Weşanên Avesta, 2002
- * Destana Kawa, helbest, Weşanên Elma, 2003
- * Eroûtika, helbest, Weşanên Lîs, 2006
- * Bakûrê Helbestê / Antolojiya Helbesta Bakûr, antoloji, Weşanên Yekîtiya Nivîskarên Kurd-Duhok, 2008 (Evrensel Basım, 2011)
- * Şêrgele, helbest, Weşanên Avesta, 2008
- * Çil Çarîn, helbest, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Amedê, 2009
- * Bîhoka li pişt sînor, çîrok, Avesta, 2010
- * Payîza Peyvê, helbest, Weşanên Belkî, Amed, 2011
- * Destana Kawa û Azhî Dehaq, destan, (Wergere tirkî: Şener Özmen) , Weşanên Evrensel Basım Yayın, Stembol, 2011
- * Kulîlkên Beîvan, helbest, Weşanên Ronahî, Amed, 2012
- * Gorî û Bîndest, helbest, Weşanên Ronahî, Amed, 2012
- * Xasenezêr, ceribandîn, Weşanên Evrensel Basım Yayın, Stembol, 2012
- * Şiir û Sînor, helbest, Weşanên Evrensel Basım Yayın, Stembol, 2013
- * Xame sihurî kaxiz şiyar ma, ceribandîn, Weşanên Ronahî, Amed, 2013
- * Heftê û Du Nefî, Weşanên Evrensel Basım Yayın, 2016
- * Efendîno, Helbest, (Hemû Helbest) Weşanên Sor, 2019

Heftê Û Du Nefî

heftê û du nefî
û heft sed talan
me dît
bi ser me de hatin
bi şûr û êrîş
û bi Qur'an!

me Ezda neda tu kesan;
ne ku yê me bi tene bû û tune bû!

dabû dest me Ezazîl
ku ew qasid bû û wekîl
ê Ahûra Mazda!
got me: bixwînin
ev pirtûk e ya Ezda!

em jî xwedî kitêb in
hêj beriya Benî Israîl
me Laleş hene, me Nebî
me merqed hene, me Hadî
ne em in, ne ji me ne
yê ku jêke genime neseridî!

me Ezda neda tu kesî
ne ku yê me bû û tune bû;
ew bi xwe bû yê me û wan
û ew bûn ê lat û pûtan
û ew bûn hevalê Ehrîman!

ne hevbeş, ne xemdar
bê şîrîk û bê heval
me ew bin av kir bi Ezdayî!
ew ê ku ez dame tu jî dayî
û Xweda yek e

Ezda yek e
Homa yek e li şîrîkayê!

wê bişewite
ew Xalidê Bîn-Welîd!
tefand li me çira zer
û rûxand merqed û îd
ku qasidê Emer bû!
ya agirê devxeçer,
ya zimanê sojê,
bide pey bişewitîne
Emer li dojê!

ji latê re kî xûz dibûn?
kî bûn ew ê xwediyên pir-Xwedan?
keya ax dikolan
û keya me dixistinê?
me nekir:
me dest neavêt gûliyên jinê
mê û nêr her yek man
û hiş mirov kir rûbalî evdayî;
lew berz û giranbûha ye
mirov bi xwe û ew dayî!

Ezda ez dame, tu daye
ma ji kê re ne Xweda ye?
bêşik ne yê loma ye;
ji min re Ezda
ji te re Xweda
ji yekî din re Homa ye!

KAMRAN SIMO HEDILÎ

Jiyanname

Kamran Simo Hedilî; di Sibata 1955an de li gundê Hedilê yê bi ser navça Hezexê ve hate dinyayê. Ew di pirtûka xwe ya bi navê Lorîna Pênûsê de sedema nav guhartina xwe wisa dibêje:

“...Ji xewna reşikê tirsê, bi şeqama pîrikê di tarîreşa seqema şevokê meha Sibatê ya 1955an de min bi girî çavên xwe vekir. Nav li min kirin, lê wateya wî wan jî nizanibû. Navê min kirin Faruk. Divê ku ez wijdana xwe xirab nekim. Paşnav ne wan li min kir. Berî ez werim dinyayê reşikê tirsê paşnavên bi zimanê xwe watedar li herêmed belav kiribûn. Destûra bijartina paşnavê ji kesî re tune bû. Pêwîst bû her kes jî van paşnavan yekî li xwe bike. Ji paşnavên reşikê tirsê belav kirin Aslan bûbû para malbata min. Vêca navê min bûbû Faruk û paşnavê min jî bûbû Aslan. Min ne jî navê xwe û ne jî ji paşnavê xwe hez dikir. Navê min mîna şalwarekî li mirovan teng bê, min ji xwe re teng didit. Paşnavê min jî mîna kirasê gurîyan bê çawa laşê wan di xwirêna û qet naxwazin li xwe bikin, paşnavê min jî bi gezan dihate min û ez gez dikirim. Roja min hêza bijartina nav û paşnavêkî bi zimanê xwe di xwe de dît, min şalwarê teng derxist û avêt. Kirasê ez gurî dikirim jî min bi şalwarê teng re qet qet kir û ew jî avêt. Li meydana min şûrê xwe kişand, bi nav û paşnavê xwe yê nû Kamran Simo Hedilî li hemberê reşikê tirsê ketim nav bizavê.” Di zaroktiya Kamran Simo Hedilî de malbat, mala xwe bar dikin bajarê Batmanê. Di temenê ciwanîyê de dikeve nav tevgera azadiya Kurdistanê û ji ber wî awayî jî terefî Dewlata Tirk ve du caran tê girtin. Di cûnta eskerî ya 12ê Îlona 1980î de bi hevalên xwe re derbasî rojavayê Kurdistanê û Lubnanê dibe. Xebata xwe li rojavayê Kurdistanê didomîne. Li wir jî gelek caran ji terefî Dewlata Surî ve tê girtin. Ji rojavayê Kurdistanê derbasî başûr û rojhilatê Kurdistanê dibe. Li rojhilatê Kurdistanê jî terefî Dewlata Îranê ve jî tê girtin. Her sê dewletên Kurdistanê di bin destên xwe de digirin, wî digirin û zilma xwe nîşan didin. Kamran Simo Hedilî di amadekarî û xabata 15ê Tebaxa 1984an a çekdarî de cih digire û ji nû ve di tevgerkirina gel de li bakurê Kurdistanê cihê xwe digire. Ew, endamê Yekitiya Nivîskarên Swedê ye û endamê Pena Kurd a Navnetewî ye. Vêga ve serokê Înstutiya Kurdî li Stockholmê ye. Ji 1982an ve dinivîse. Kurteçirok, helbest, destan û lêkolînên wî di rojname, kovar û malperan de hatine weşandin.

Berhemdarî

Lorîna Pênûsê [Helbest] Weşanên Kitabî Arzan Stockholm - 2004

Civata Giyanan [Kurteçîrok] Weşanên Navenda Pedagogiya Kurdî, Stockholm - 2006

Ji Enfalê Şeveke Bê Sibeh [Helbest] Weşanên Navenda Pedagogiya Kurdî, Stockholm - 2006

Min Deng Kuştin [Helbest] Weşanên Navenda Pedagogiya Kurdî, Stockholm - 2006

Helbest Çi Ye [Lêkolîn] Weşanên Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2009

Kîjan Kulîlk Çavên Te Ne [Helbest] Weşanên Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm - 2009

Babilisok [Roman] Weşanên Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2012

Pêxemberê Jibîrçûyî MANÎ [Roman], Weşanên Ar, Stenbol - 2013

Pêxemberê Jibîrçûyî MANÎ [Roman] Çapa 2mîn, Weşanên Ar, Stenbol - 2014

Dilê Xewnên Xwe Me [Helbest], Weşanên Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2015

Qêrîneke Bêdeng RINDÊXAN [Roman] Weşanên Aram 2015

Qêrîneke Bêdeng RINDÊXAN [Roman] Weşanên Çapa 2mîn Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2016

Berbanga Êvara Mirî [helbest] Weşanên Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2017

Berbanga Êvarê [Helbest] Çapa 2mîn, Weşanên J&J, Amed - 2018

Dilopên Lal [Helbest] Çapa 2mîn, Weşanên J&J, Amed - 2018

Ji Enfalê Şevên Bê Sibeh [Helbest] Çapa 2mîn, Weşanên J&J, Amed - 2018

Kîjan Kulîlk Çavên Te Ne [Helbest] Çapa 2mîn, Weşanên J&J, Amed - 2018

Lorîna Pênûsê [Helbest] Çapa 2mîn, Weşanên J&J, Amed - 2018

Min Deng Kuştin [Helbest] Çapa 2mîn, Weşanên J&J, Amed - 2018

Helbest Çi Ye [Lêkolîn] Çapa 2mîn, Weşanên J&J, Amed - 2018

Pêjna Baranê [Roman] Weşanên J&J, Amed - 2018

Pêjna Baranê [Roman] Çapa 2mîn, Weşanên Înstîtuya Kurdî Li Stockholmê, Stockholm- 2019

Serpêhatiyên Winda (çîrok) Çapa yekemîn Weşanên Înstîtuya kurdi Li Stockholm-2019.

Ez û Ol

Aniha
vê keliyê
li vê bagerê
li vê koçberî û revê
li Şengalê ez êzîdî me
ez kakayî û yarsanî me
ez mesîhî û şebekî me
ez cihû û elewî me
ez oldarê olên pîrxwedayî me
ez oldarê olên semawî me
lê dîsa di vê keliyê de
li vê revê
li ber piyên vê keçîka bêpîla û çav bitirs
ez olenasekî serhişkî çiyayî
bawermendê keçêke kurd im

Evder Şengal e

Ev der
Şengal e Şengal
şûnwarê barhilgirên ola qedîm
pîrozgeha Yêzdan e
berî hezar û pêncsed salî
bi şûrê erebî
bi bîr û ola tarî
hatin û îman ji me dizîn
bi dilê xwe yî biyabanî
di hişê me yî çiyayî de
kovan çandin
bi reşkirina jînê
bi cezba xencera dînî
birîn di laşê me de kewandin
îro dîsa
ji reşkirasê reşçihana alreşan
agir dibare
li vir
li vî xakî
govend û dîlan
evîn û şadî
di ayetên reş de difetisin
kujerên xwediyên kirinên reş
zilma xwe dikin ala serkeftina xwe
bindestiyê dikin navê dîrokî
tirs û jaryê
li dîlan siwar dikin
li vir
li vî xakî
Xweda û ferîşte
bi êş û hejarî
bi pîroziya çiyayên pîroz
li pîrozgehên Êzîdxanê giriyandin
ruhên pîroz

bi şadiya şewata zarokan şewitandin
pîxwasên
welatê şevşevokên xelifeperest
birîna dilê dirokê
careke din birîndar kirin
Pîr û Feqîr
qewl û stranên şikestî
li Laleş xemgîn in
hêlîna bilbilên zinarên tî
seyrangeha xweşikên zozanên dilwestiyayî
çavên di talanan de ziwa nebûyî
Tawusperestên dengferhengî
bêper û baskokirî
bi rev û berxwedan
bi xwedêparêzî
bi fermanên ji cihê xwe hilpekin
ewr reş dibin
roj reş dibe
reng reş dibin
di xwîna xwe de digevizin stêrk
tasa tijî kul û derd
pêşkêşî stargeha Tawusêmelek û Şerfedîn dikin
di tofana revok de hildiweşin mal û xanî
bi hebûna xwe tarîperest
li ronîperestan dikin tarî
zarokên bêguneh
pîrejinên serspî
kalemêrên mirîd
rêwiyên rêyên bêdawî ne
di gewriyan de
fetisîn qewl û niyaz
diqurmîçin daxwaz û miraz
tî û birçî
dest û rû û lêv terikî
di dilê xwe de
diherifin firmêskên hejariyê

li kolanên bêxewiyê
gulistan di henasan de diçilmisin
birînen bêhngenî
di malzaroka keçên dil de dipişkivîn
melûli dihûne reşkeziyan
bîrdoza revê dîrokbêjê revokan e
kefenê mirinê didirûn
çirayên pêşerojê vedimirînin
çûkên li ser daran
teyrên deşt û çiyân
hehecikîn malan
masiyên gol û çeman digirîn
ba sorxemgîniya
Kurdîstana birîndar dibêje
di dilan de serjê dibin kevok
melûli û wêrekî
rengên xwe didin hemû rengan
li vir
li vê axê
çarê Tebaxê
destên hêvîkuj
jîngula hêviyê diçinin
bagera êşa linggirêdayî
bi diltengî
bi şevrengî
li çûkên **baskşikestî dibare**
guneh daristana gunehan derbas dike
her hezkirin
dibe windakirinek
dibe Enfalek
dibe wêrankirinek
dibe birîneke bêderman
dibe Ezîzekî bê av
û keçên Şengali
bêdeng
bênav

bêstran û bêkes
li bin çarşefên reş
zincîrê
li stûyê mirovahiyê dipêçin
ev der
Şengal e Şengal

Aniha

aniha
di vê keliyê de
di vê derengiya şevê de
di vê nêzikiya sibehê de
bi tenêbûna dengmirî
giyan
di nava min de dicemide
bêtawan
di hişê min de digirîn
evînên nivcomayî
di birevîna min de ziwa dibin
lê ez axaftina bi xwe re
bi ya ti filozofan naguherim
aniha
di vê deryaya aloziyan de
di vê şevtariya şevê de
di vê şikefta bêdawî de
bi hişyarî
çavgirtî
destan dirêjî
Xwedayê agir
tava pîroz dikim
ber bi hevraz ve dişemitim
dibim dînê
tibûna evîna xwe
lê ez axaftina bi xwe re
bi ya ti helbestvanan naguherim
aniha
di vê quncikê de
di vê şîqeşîqa ewran de
di vê rengmirina rengan de
bi bêhna sêwiyên Şengalî
rengkorî
bêhnesoriyê

di pozê min de dikizirîne
lê ez axaftina bi xwe re
bi ya ti zanan naguherim
aniha
di vê kurtepesta nependî de
di vê wêraniya wêneyan de
di vê tofana hiziran de
bi hêviyên melûl
lerza têtên dilê min
dibin giriyê serê xezala serjêkirî
ya ji laşê xwe re digirî
dûjehra spî
dibe mija ser şîniya bedena min
rojên hê nejiyayî
di nava min de dipeyivin
lê ez axaftina bi xwe re
bi ya ti dilberan naguherim
aniha
di vê hejariya hestan de
di vê cihguhertina stêran de
di vê hatina sibehê de
bi awirên bazî
bi êşzayîna roja bêxewî
bi windakirina siya dawî
bi zertîrên di zikê asîman de çikiyayî
dikarim gelek tiştan bidim
lê axaftina bi xwe re
bi ya kesî nadim û naguherim

SULTAN YARAY

Jiyanname

Sultan Yaray, di sala 1971ê de li Şemrexa Mêrdînê hatiye dinyê. Piştî dibistana seretayî û navîn li ser derve de qedandiye. Zewicî ye, 4 zarokên wê hene. Sala 2008an li Kurdî-Dera Amedê tevli kursên zimanê kurdî bûye. Ji pola yekemîn heta asta mamostetiyê bi serkeftî qedandiye. Serdemekê mamostetiya zimanê kurdî kiriye û di rêveberiya Kurdî-Derê de jî cih girtiye. Ji bili xebatên zimên di rêveberiya HDP a Kayapinarê (Amed) de cih girtiye. Di meclisa KCDê beşa Ekolojîyê de beşdarî xebatan bûye. Endama Koma Helbest û Xwendinê ya Amedê ye. Niha hevseroka Komaleya Wêjekarên Kurd e û di heman deme de çalakgeriya zimanê kurdî didomîne.

Berhemdarî

* Bêyi te (Helbest), J&J, 2019-Amed

Êşa Şengalê

gelo kes heye ku êşa Şengalê binivîsîne,
biqîre û bilorîne
kes heye bersiva pirsra "tiştêk bi Şengalê hatiye?" bide
ew ê di kîjan pirtûka pîroz de
bê qedexekirin
fermanên li ser Êzdiyan
bahr bibin hubir,
dar bibin pêñûs
û
erdê Kurdîstanê bibe lênûsk
ew ê têra nivîsandina êşên
heftê û çar fermanan bike gelo,
ew ê devê zarokên ku li ser axa xwe bûn penaber
şil bike gelo
baranên ku bi xwînê re bi ser laşên mirî de diherikîn
hêviyên ku noqî deryaya kulan dibûn û dixeniqîn
ew ê di kîjan demsalê de zindî bibin
ew ê kî bibihîze qêrîna dayika Êzdî
"hewar hewar, hewara me Kurdan e ..." digot
û hêstir mîna baranê
bi ser terkên rûyê wê de dibariyan
û xwîna li ser rûyê wê dihat şuştin
bi hêstirên ku di her **dilopeke wê de êş hebûn**
bêyî ku paqij bike hêstirên xwe
di tûrê vala de li pariyek nan digeriya
ji bo zaroka hembêza xwe
mîna ku li hêviyên xwe bigere
bi dehan daran
di tûrikê vala de li nan digeriya û diqîriya
ax Şengala birîndar ax
gotin têra êşa te nake
ax zarokên xwediyê pirsên bê bersiv ax!..

XAKÎ BÎNGOL

Jiyanname

Xakî Bîngol; Di sala 1975an de li bajarê Muşê li gundê Sahagê ji dayik bûye. Piştî dibistana seretayî karê ajokariyê dike. Di salên 90î de tevgera Kurd nas dike û di sala 1995an de koçî Almanyayê dike. Du heb pirtûkên wî yê helbestan hatine weşandin. Gelek helbestên wî ji hêla gelek hunermendên Kurd ve bûne stran. Xakî Bîngol 25 salin li Almanyayê dijî.

Berhemdarî

Yara Dema Kulîlkan (Helbest, Weşanên AR, 2012)

Tîna Dilê Min (Helbest, Weşanên AR, 2019)

Şîn-gal

Çiyayê Şingalê

Gula li ber palê
Hêlek te bi xwîne
Hêlek li ber tavê

Rûyê wan ê tarî
Destên wan gemarî
Zarokên me kuştin
Xistin parî parî

Qetandin bi qesta
Misheb û Avesta
Bûkên ser bi xêlî
Avêtin ber destan

Bi şev û bi rojan
Li ser çiya hiştin
Zarokên bê guneh
Ji birçîna kuştin

Çiyayê Şingalê

Hêlîna ber palê
Ji ser te birrîne
Ava li newalê

Tu warê bavani

Keleha şêrani

Ji her çar beşan re

Him sond û peymanî

Bi navê oldarî

Hatin bi barbarî

Xaka me ya pîroz

Li me xistin tarî

Çiyayê Şingalê

Warê Ezdixanê

Pîroza cîhanê

Bûka Kurdistanê.

ROZA METÎNA

Jiyanname

Roza Metîna; li gundê Fitnê yê Dêrika Çiyayê Mazî ya Mêrdînê ji dayik bû. Dibistana seretayî, navîn û ya amadekariyê li Dêrikê qedand. Li Zanîngeha Dicleyê Beşa Gihaştina Zarokan qedand. Li Zarok Tv'yê Bernameya Fêrgeh, li Stêrk Tv'yê Bernameya Nûjen pêşkêş kir. Niha li JIN Tv'yê Bernameya Teşîya Wêjeya pêşkêş dike. Di 2016an de bi çîroka xwe ya bi navê 'Keziyên Ji Bêhna Şitlên Rihanê' Xelata Festivala Sêyemîn a Kurteçîrokên li Rojavayê Kurdistanê girt. Di 2017an de di 25'emîn Pêşbirka Çîrok û Helbestan a Huseyîn Çelebi de di beşa çîrokên Kurdî de bi çîroka xwe ya 'Têkoşîna Tîpên Qedexe' xelata yekemîn girt. Di 2018an de di 4'emîn Pêşbirka Çîrok û Helbestan a Deniz Firat de di beşa çîrokên Kurdî de bi çîroka xwe ya 'Mizgînxêrên Derbiharan' xelata yekemîn girt. Di 2019an de di 8'emîn Pêşbirka Çîrokan a Şerzan Kurt de di beşa çîrokên Kurdî de bi çîroka xwe ya 'Guliyên Ji Bêhna Şemamokan' xelata yekemîn girt. Niha li Amedê li Ajansa Jinê ya Nûçeyan ya JINNEWS'ê dixebite.

Berhemdarî

- * Bilindahiyên Xwedanwend (Helbest, Weşanxaneya Tevn, 2014)
- * Hêviyên Dilazad (Helbest, Weşanxaneya J&J'yê, 2015)
- * Sêgoşe û Çargoşe (Çîroka Zarokan, Weşanxaneya Hîvayê, 2017)
- * Tiliya Qereqûçkê (Helbest, Weşanxaneya J&J'yê, 2019)

Axa Çand û Jiyana Qedîm

Kurtepista cotepeyvên tirs û bendewariyê
Kirasê qêrîna hêviyêke li ber mirinê diguhert
Qumçeyên bi hev nehatibûn xistin
Di nava diranên hov û xwînmijan de dihatin cûtin
Zarokên berê wan li tava li ser çiyar
Bi hesreta qurtek av bi hestên serqot
Kerba dilê xwe nikaribûn bidin der
Kerba ku her çiqas jî xwe dabû ber kilê suphanî
Bextekî çê li daxwazên wan zêde nedibû
Gêrî erdê bûbûn hêsirên wan
Ën bêrîkirina dengbêjên di guhên wan de
Dilorand
Diniqutî dilê wan
Tirsa koça dawî ya li belika guhên wan diket
Li hêviya meqseda di hiş de nediman êdî
Çavên westiyayî û şîlaqgirtî
Lê dîsa jî xeyalên wan
Ber bi axa xêr û ber ve diçûn
Axa çand û jiyana **qedîm a Şingalê**

EDNAN DOGAN

Jiyanname

Ednan Dogan; di sala 1964an de li bakurê kurdistanê bajarê Mêrdîn navçeya Nisêbinê li gundê Wêsîkê ku îroj bi navê (kuçeya Abdilqadirpaşa tê nasîn) hatiye dinê. Dibistana xwe ya seretayî li gund qedand û li Nisêbinê dibistana xwe berdeham kir. Ednan Bi eslê xwe ji gundê Dêrikfanê kû girêdayî Kercosê ye. Ji hinek sebebana nikaribû zanîngehê bixwine. Di sala 1981an de di temenê biçûkahî ya xwe de dest bi karê ticaretê dike û di sala 1983an de dema li kargeha xwe bû, ji aliyê leşkeran ve ji ber ku alîkariya siyasetvan û şoşgeran kiribû tê girtin. Di vê girtina xwe de, li (tabur) baregaha leşkerî ya Nisêbinê bi Qatîlê kurdan Veli Kûçûk re rû bi rû tê û dû hefteyan di vê baregaha Nisêbinê ya leşgerî de êşkencê dibîne. Di pê 2 hefteyan de tê berdan. Ev girtina wî bandorekê li ser dike. Di pê girtina xwe de karê siyasi ku her çendî ne gelekî bi zanebûn be ji, lê ji bo xatirê mirovên xwe dike, êdî bi zanebûneke netewî dike. Ednan her tim nêzî tevgera azadîxwaz e û di nav lêkolîniyekê deye. Hetanî sala 1991an, bi van hestan ew jî bi ber pêla tevgera azadîxwaz, di rîya xwe de berdeham dike. Di 1991an de careke din li Nisêbinê tê girtin pêşî li Nisêbinê û paşê jî li Mêrdînê carekedin bi êşkencê re rû bi rû dimîne û ber bi zîndana Amedê ve diçe, lê demeke gelekî kin dimîne û bi şertê ku li derve bê darizandin tê berdan. Ednan helbesta xwe ya yekem di 14 salîya xwe de di nîvisênê û hetanî sala 1990an helbestên xwe bi tirkî û li ser zor û zahmetîya evîndarî û hejarîya der û dorê di nîvisênê. Lê gelek helbestên Ednan di dema ku tê girtin ji aliyê malbatê ve di nav pirtûkên wî de ji bo ku nekevin destên polîsan tèn şewitandin. Ednan di sala 1992 an de weke gelek kesên ku ji ber dagirkerên kurdistanê mişext dibin, vê carê berê xwe dide xerîbiyê û pêşî li Mersînê bajarê tirkan û di pê de ji li Swêdê bi cih dibê. Ji sala 1993an hetanî nuha li Swêdê jiyana xwe berdeham dike. Ji dema ku hatiye Swêdê, hetanî nuha li derveyî welat, di nav gelek beşên xebatê komaleyî de weke şano, çand, civakî û hûnerî de cihê xwe digire. Helbestên Ednan li ser medya civakî bi dengê wî tene guhdar kirin. Ednan ji bilî helbest, tekstên stiranana jî, li gelek ozananan belav kirine û tekstên wî bi awazên hûnermendan ji aliyê gel ve tene guhdar kirin. Ednan li Swêdê dibistana bilind a ekonomiyê ya şerîkê (şirketê) di qedîne û di nexweşxaneyê lêkolaniyê de di karê plan û butçeyê de kar dike. Ednan zewicîya û bavê sê zarokan e.

Berhemdarî

* Çavên Zeytûnî (Helbest, Weşanên J&J, 2016)

Ez Şengalî Me

Ez Zarokek şengalî me.

Xerîbim ne biyanî me

Xeta sînor l'wî alî me

Ne mêvanim ez xwînî me

Xwedî tac û text û êwan

Çi bikim îroj bê xwedî me

Ez keçeke Laleşîme

Ez ne bûkim dest girtî me

Çavêm belek porêm xelek

Va li çîyan pez kovîme

Ji koma guran revîme

Çi bikim îroj bê xwedî me

Ezim kurdim êzdahî me

Xelas nabim va bibîne

Ez bingeha vî gelîme

Heftê û du ferman dîme

Ez kuştiyê bê bextî me

Çi bikim îroj bê xwedî me

Kevoka sipî ber ba kir

Name di nav hestran dakir

Ji Rojava va ji Bakur

Dewrêş ê Evdî Xuya kir

Edûlan çeper belavkir

Dotmam û pismam xûyakir

De ka êdî tu bibîne

Benê Çaroxa Te

Va ye ez ê bi diyare xeyaleñ xwe ve hilkişim,
le de ka ez ê kîjan hasretan,
ji kê bixwazim?
Va ye bi nave te,
bi dengê Muhamedê axir zeman,
di bin baskeñ İsayê li asîman,
û bi sûrê Eliyê Şêrî,
ser jê dîkin bejiyêñ Ehrîmenan,
û ne xûya ye Ahûra Mazdan.
Dema hest û daxwaz eşîr dibin,
paşeroja min di gerdena min de diferfite,
û dayika min di şopa pehniyêñ lingêñ min de
heştran dibarîne,
kur dike keziyêñ xwe yeñ hefte û du salî,
di quîntara çiyayê Şengalê de,
û ber bi Lalesa nuîranî ve dihelişîne.
De biresîne dayika mine, biresîne,
her du keziyêñ xwe,
ber bi xerabeyê guîndê min ve, biresîne;
biresîne da ku ji bo fermanêñ nu çeperan le bikin.
Va ye dîşa difirînim kevokêñ spî,
bi nameyêñ spî,
ber bi asîmanêñ spî ve;
le tîrêñ res li gurçjka min dikevin û va ye dîşe fer-
man e,
çengo dîkin pepûleyan di baxêñ evîne de,

û çarşem sor digrî,
 cejna Ezîîskeîske dîke di berbanga sibehê de
 û pepuleyê çengokirî.
 Ez ê hesreteñ xwe di çolistanê be dawî de
 biçkinim
 û bi xwîna xwe birengînim...
 Nîviseke spî,
 bi berbejneke spî,
 bi kakul û berçemeñ te yeñ spî ve,
 li ser eniya te ya çardehheyvî daleqînim,
 û fermana 73an huñrik huñrik bineqîşînim.
 De bila laşê be serî
 pêçiyê xwe di çaveñ serê bebextiyê de biçkinin,
 îro li vir im,
 lê sibe nizanîm li kuu me; xwîni me, mevan im,
 xerîb im an jî biyanî me, nizanîm.
 Ez alayeke ji hevrişîm im,
 be welat im, geh li vir im û geh li wir im,
 regeñ min ne diyar in li asîmanan
 û dîsa li ber bayê fermanan ketim.
 Va ye girê didim benê sêdaran li çaroxa xwe,
 û va ye zarokê serhişk ji serxet û binxetê kom di-
 bin,
 wekî Qendîlan dimeşî di tarîtiyê de;
 ne sînoran nas dikin û ne jî xendekan...
 De bibîne dayika minê de bibîne.
 Va ye ser jê dikin bi navê azadiyê,
 û va ye çya malevaniya min dikin dîsa her serê du
 kelîyan,

hezar welatî dikime qurbana benê çaroxa te keça
Lalesjî.

Hacîresk di deve xwe de ave tînin;

Naxwazim, res in!

Teyreên Ebabîl pariyên neên davejin;

Naxwazim, ew jî res in!

Naxwazim azadiya di gewriya min de biferfite!

Du fereên keziyên dayika xwe dixwazim!

De bilorîne zarokên xwe,

De bilorîne Kurdistana minê,

de bilorîn e!

Şengale

Bazar kirin Jiyana min
Nivisandin qedera min
Ez firotim cîranê min
Va rakirin fermana min

Laleşa Nuran warê min
Niştasihê bav kalê min
Vaye dîsa wêran kirin
Dergehê mala bavê min

Bûm Xezalak nava çîyan
Nefî kirin bav û biran
Ji şengal ta ber bi rojava
Bazdidim ji ber kafiran

De ka rabe sebra minê
Êş û hem azara minê
Bi çîyan ket bavê minê
Dergûş û pêçeka mine

Ferman e

Rê li me va dûr kirin,
hêvî li me sar kirin,
li deşt û çiyayên welat,
em ji hev belav kirin,
fermane va fermane,
va dîsa li me fermane,
fermana 73an e

Evîndara dile min bû,
vaye xam lê saz kirin.
ji qonaxa bav û kalan,
mala me dîsa bar kirin,
fermane va fermane,
va dîsa li me fermane,
fermana 73an e

Mehîna boz va nexuyaye,
derwêş çûye li rojava ye
koma hirç û çeqela ye,
vaye li qûntara çiya ye,
fermane va fermane,
va dîsa li me fermane,
fermana 73an e

Şev tarî, heyv xeyidî bû,
şengala min bê hêvî bû,

dayik û bav zarok û zêç
vaye ji hev veqetandin,
ji kevanên çavên bûkan
va dîsa rondik barandin,
haware va li me fermane,
va dîsa li me fermane,
fermana 73 an e.

EHMED HUSEYNÎ

Jiyanname

Ehmed Huseynî; di sala 1955an de li Amûdê ji dayik bû. Amûdê bajarekî Kurdistanê Başûrê Rojava ye. Huseynî dibistana seretayî, navendî û amadeyî li bajarê Amûdê qedand. Piştê li Zanîngeha Şamê ya Sûriyê beşa Felsefeyê qedandiye.

Hikûmeta Sûriyê nehişt ku Ehmed Huseynî bi dîplomeya xwe bixebite. Ew neçar ma ku karên ne li gorî xwe bike. Lewra Huseynî ji mîna gelek xortên kurd berê xwe da Ewropayê.

Huseynî di sala 1989an de çû Swêdê. Niha ji li Îngilistanê dijî. Gelek pirtûkên Ehmed Huseynî hatine çapkirin.

Di sala 2002yan de berhemên wî yên giştî yên bi navê Dîwan ji aliyê Weşanxaneyê Avestayê ve hatin çapkirin. Di dîwana wî de beşeke mezin ji berhemên wî hene.

Sala 2001ê, di Medya TV de, bernameya 'Sîmirê Tavsorkê' û di sala 2005an de di Roj TV de, bernameya 'Dengvedana Peyvê' pêşkêş dikir. Ji destpêka sala 2013an di Ronahî TV de, bernameya 'Şeva Hicranê' pêşkêş dîke.

Helbestvanekî navdar ê kurd e. Wî bandoreke mezin li helbestvanên ciwan kiriye.

Berhemdarî

- * Mistek Ji Şîna Bêcir, Stockholm, 1990, Weşanên Komeleya Jinên Kurdistanê
- * Bi Xewna We Pênûsê Dilorînim, Stockholm, 1993, Weşanên Jina Nû
- * Rono û Sirûdên Bêrîkirinê, Stockholm, 1994, Weşanên Jina Nû
- * Sîrîskên Hesînî (Selîm Berekat) Wergerandin, Stockholm, 1997, Weşanên Apecê
- * Bazbend, Kewname, Stockholm, 1999, Weşanên Apecê
- * Dîwan (Berhemên Giştî), Stenbol, 2002, Weşanên Avestayê
- * Bajarê Dirinde, 2003, Weşanên belkî
- * Çend Dimenên Xemgîn ên Kurmanciya Nivîskî, 2004, Weşanên Aram
- * Ronoya (Nûrîstan), Amed, 2011, Weşanxaneyê Belkî
- * Navekî Kuştî Ji Navên Te Yên Kesk Bûm, Helbest, Amed, 2012, Weşanxaneyê Ronahî
- * Berhemên Giştî I-II, Helbest, Amed, 2015, Weşanên Aram

Şing-Ola Mine

Li wir bimîne
Li wê çolistana serberdayî
Bend û ayetên xwedê
Ji pêxemberên serdemê re bixwîne.
Destekî xwe ji Mehabadê re bişîne
Bila di sînga Çarçirayê de
Gula sor a şehîdan bişîne.
Destekî xwe ji Hewlêrê re bişîne
Bila Xanoyê lepzêrîn
sirûdên Kela Dimdimê
Li meydanên azadiyê vejêne.
û baskên xwe,
Ji Birc û Kelehên Amedê re bişîne,
Bila li Deriyê Çiyê
Şêxê Piranê,
Bi destê pêxemberekî bigire,
û bagera zagrosan bi gopalê xwe rawestîne.
Dilê xwe yê ji genim û zersosinan
ji Qamişlokê re bişîne,
bila çekjîn û Hogiran
Bila Helepçeya min a nazik
Li kuçe û kolanan
Li goristana şehîdan bibîne.
Li wir bimîne,
û bi ava gulan rêbaza evînê binivîsîne.
Brûskvedana qedera li qedera vegeerîne
Destên xwe li newqa çiyê bialîne
û xwîna xwe di dergûşa xwedawendan de
Bilorîne
Bilorîne şing-Ola minê bilorîne:
Tac im tac
Taca serê Kurdistan im.
Bilorîne.

Pirtûka Şingalê I

1.

Destê min bernede
Guh nede vîzevîza gulleyan!..
Ew cendekê ku tu dibînî
Yê hevalekî min e...
Ew gula sor jî
Ya li ser sînga wî
Gula destgirtiya wî ye!
Destê min berde!
Here wê gula sor bîne,
Da piştî çend xuleyan
Tu deynî ser sînga min!..

2.

Her roj, çend çûk
Ji ser dara dilê te difirin?
Her roj, çend ewr
Li navnîşana te dipirsin?
Her roj, çend çemên sor
Di ber deriyê we re derbas dibin?
Her roj, çend bajar
Bi ser gavên te de dikevin?
Her roj, çend ferheng
Di xewnên te debê peyv dimînin?
Û her roj, serê çend bîranînan
Li ber çavên te bi dar vedibin?

3.

Doh,
Em ji şevê re sucde dibûn.
Li welatê dilê min
Gul zuha dibûn...
Û li welatê dilê te jî,

Çavên qederan dirijiyan...

Doh,

Mirin, li ser miriyên xwe

Digiriyan!..

4.

Gulleyên toza te

Di dilê min de diteqin,

Bendên nimêja xwe

Di himbêza te de ji bîr dikim,

Li kuştina keziyên te dinerim,

Lal dibim Şingalé!!!

Gulên rastiya te

Di axa lêvên min de vedibin!

De xatir ji darbesta min bixwaze!

Madem miriyên te

Ji goran radibin...

5.

Di dilê aşiqan de

Di bendewariya dayikan de

Di destnivîsa mirinê de

Di hemî rexên xatirxwestinê de

Di peyvên serjêkirî de

Di kêlikên dudilî de

Di bilûra şivanekî de

Di şevdêriya helbestvanekî de

Li ber destê kujerê min

Li bin lingên serwerê min,

Neguhêre berê min

Ji xwîna piyala min!..

Dilê min

Wek welatekî biçîne,

Li goristana Şingala min!..

Pirtûka Şingalê II

Heyva çardeşevî di kûfiya te de digirî...

Gula Xwedê li ser lêvên te dimirî

De çavên asoyan kil bike!

De tozên bi xwînê şil bike!

Şingal im...

Neviya Bavê Kal im...

De keseradi dile min de hil bike!

Ewrên helbestan zuha ne

Şûna peyvan gulle dibarin

Dixwazim bibêjim Şingala minê!..

Lavijên te

Li ser zimanê min diçelmsin.

Kî dikare

Êşa Şingalê

Derman bike?

Kî dikare

Careke din

Birînên Şingalê

Zuha bike?

Di guhên min de

Pêjna bahozen te...

Li ber çavên min

Tawisên te yên şehîd...

Di dilê min de

Pêxemberên çolistanê...

Û di xwîna te de
Şingala minê!
Kevokên spî diçirûsin...

Hibra te xwînek e qurmuzî ye...

Hibra te mîna welatekî

Ne eşkere û ne jî bi dizî ye...

Hibra te afsaneya dilê min ê sêwî ye!..

Hibra te wek sirûdekê, çavkanî ye...

Hibra te Şingala minê!

Bang e, pîrozbahî ye,

Aso ye, bask in,

Û şevistana bêdawî ye!..

Li wur bimîne!

Di mihraba Xwedê de

Di deryaçeya êşê de

Di reşgirêdana pirsê de

Li wir bimîne Şingala minê!..

Di bend û lavijên rojê de!..

Ji dûr ve,

Dergehên nalîna te

Vekirî dimînin...

Ji nêz ve

Baskên te rêya rojê

Dibînin...

Û di şevê de

Şingala xwe

Serjêkirî ji we re tînim!..

DÎLBER HACO

Jiyanname

Dilber Haco; Li rojavayê Kurdistanê, di sala 1948an li gundê Otilche hatiye dinyayê. Zaroktiya wê li bajarê Tirbêsiyê derbas bûye, pişt re derbasî bakurê Kurdistanê dibe û ji wir diçe, li Stembolê bi cih dibe. **Nêzikî deh salan jiyana xwe li wir derbas dike. Piştî Stembolê diçe Ewropa û li wê derê bi temamî dimîne. Ji sala 1990î ve bi malbata xwe re li Norwecê dijî. Gelek helbestên wê bûne stran.**

Berhemdarî

* Emîna, Helbest, Weşanên Avesta, 2017, Stembol

Şingal

Hey feleka bêbext û derewîn te çi anî sere me dîsa
Ma tu nabînî em çûn li ber bahoz û lehiyan dîsa
Ma tu nawestî ji van listokên xwe yên gemar û pis

Ev ne fermana yekê û dudoyan
Ev bû ya sedê salan e
Di serî de Dêrsim û Helebçe û Geliyê Zîlan
Îro bû ya gelê me yê Êzdiyan e
Ferman e dîsa ferman e

Li çiyayê Şingalê bû mij û dûmane

Denge bomba û firokan belav bû li asîman e
Qîz û zarok revandin, pîr û mêr serjêkirin dan ber kêran e
Qîrîn û girî û hawar li her çar rexên Kurdîstan
Hawar hawar dîsa bû ferman e

Lê belê ev dem ne dema berê ye
Ev dema tolhildan û berxwedan e
Emê sûnd bixwin bi yezdan û tawisî melean
Emê her çar rexê Kurdîstan bikin ferman e
Emê xaka Kurdîstan bikin dogeh û goristan
Ji dijminê xwînxwar û yên weke wan e

Da ku zanibin em kî ne, em in lawên Şêx Seîd

Û Qazî Mihemed û Barzan e

Îro bû ya gelê me yê Êzdiyan e
Ferman e dîsa ferman e

Li çiyayê Şingalê mij û dûman e

Denge bomba û firokan belav bû li asîman e
Qîz û zarok revandin, pîr û mêr serjêkirin dan ber kêran e
Qîrîn û girî û hawar li her çar rexên Kurdîstan
Hawar hawar dîsa bû ferman e

Lê belê ev dem ne dema berê ye
Ev dema tolhildan û berxwedan e
Emê sûnd bixwin bi yezdan û tawisî melean
Emê her çar rexê Kurdîstan bikin ferman e
Emê xaka Kurdîstan bikin dogeh û goristan
Ji dijminê xwînxwar û yên weke wan e
Da ku zanîbin em kî ne, em in lawên **Şêx Seîd**
Û Qazî Mihemed û Barzan e

XEBAT ŞAKIR

Jiyanname

Xebat Şakir, li Rojavayê Kurdistanê di 03.01.1967an de li gundê Tilherbît çavên xwe li jiyane vekirîye û li gundê Girxatunê (Tilxatûnk)jê girêdayî Tirbespiyê mezin bûye.

Ew ji sala 1984an ve û heya îro ji bo çand û hunera Kurdî kar û xizmetê dike.

Xebat Şakir di nava gelek komên hûnerî de li Welat û Europa kar kiriye. Bi dehan helbestên wî ji hêla gelek hunermendên navdar ve bûne stran û hatine tomar kirin. Bi dehan gotarê Xebat Şakir di kovar, Rojname û malperên Internetê de hatine weşandin.

Xebat Şakir ji sala 1989an ve li Elmanyayê koçbere. Ew Endamê Navenda PEN a Kurd û Hevgirtina Rewşenbîrên Rojavayê Kurdistanêye.

Berhemdarî

Pirtûk:

1. Berhevoka helbestan ya bi navê "Derwêş im di Perestgeha Evîna Te de" (Helbest 2007)
2. Berhevoka helbestan ya bi navê "Derguşa Evînê" (Helbest 2010)
3. Berhevoka helbestan ya binavê "Awazên Dil" (Helbest 2013)
4. Berhevoka helbestan ya bi navê "Keştiya Azaran" (Helbest 2017)
5. Berhevoka helbestan ya binavê "Hestên Axê" (Helbest 2018)

Mûzîk:

1. Kasêta Yekemîn di 1997an de hatiye tomarkirin, bi navê "Lo Hevalno"
2. Kasêta Diwemîn di 1999an de hatiye tomarkirin bi navê "Gundê min"

Xebatên li Welat û li Sûriye:

- 1- Koma Nûhilat li bajarê Şamê di sala 1985 an de.
- 2- Koma Hêzil li bajarê Tirbespiyê di sala 1989 an de.

Xebatên li Eurupa:

- 1- Koma Hêzil ya derveyî welat li Elmaniya.
- 2- Koma kilasikên Kurdî û marşên netewî li Akadimiya Kurdî li Elmaniya.

Dîsa Ferman e

Dîse dîrok xwe nû dike
Şingala rengîn gazî û ban dike
Li me bû ferman gel bar dike
Bê pişt û xwedî gazî yezdan dike.

Dîse bû ferman gel perîşana
Bêxwedî ma li zevî û kolana
Birîna bêbextiyê gelkî girana
Bê çek em hiştin li meydana.

Êrîş anîn ser me şer girana
Zar û zêç serbirî li meydana
Hêvî û omîd tenê yezdana
Keç û xort û şagirtiyên Zîlana.

Kurdo rabe Şingal rûmet û şane
Li ser çanda me êrîş û fermana
Dest bidin hev Şingal Kurdistanê
Vê carê fermana heftê û çarane.

Hola Şingalê

Hol û cenga Şingalê ye, rabin tev xwe bidin pêş
Namûs û xîret li qadê ye, xort û keçên dil bi êş
Hol û hawar û gaziye, xort û keç xwe bidin pêş.

Gel tazî, jar û birçiyê, zar û jin û kal û mêr
Fermana heftê û sisya, li ber xwe bidin mîna şêr
Tirsê bikin dilê dijmin, bo Şingalê bibin stêr.

Hol û cenga Şerfedîne, hildin nîşan û xelata
Warê bav û kala ye, cihê xelat û berata,
Bera dinya tev bibihîse, va Şingalê azad e.

Hol û cenga xîretê ye, rabin ser xwe wek mêra
Biparêzin pîrozgeha, bajar û gund û mezra
Bera dinya tev bibîne, em bûn derwêşê xaka xwe.

Hol û cenga Êzîdxane, Şerq û Şam xwe bidin pêş,
Em neviyê Derwêşê Evdî ne, me natirsînînin rû biqirêj,
Em bermayê fermanan e, ser bilindînin her li pêş.

Hol û cenga azadiyê, Kurd ketin çeperên pêş
Bû roja ceng û xîretê, hatin Kurdên dil bi êş
Êrîş dikin ser neyaran, bi vîna azad û kelêş.

Va Roja me hate der, geşbû roja azadiyê,
Ji bo Şingalê YBŞ bû cihê hêviyê,
Hawar û hana me ewe, li dijî zordestiyê.

Va zarokên rojê hatin, parêzvanê biratîyê,
Stêra berê sibê ne, awaza hêviyê,
Şingal bi we ser bilind e, geşbû çira azadiyê.

Zarokên Rojê

Hûn roja me venamrînin,
Em zarokê agir û rojê ne,
Serî didin qet narevin,
Evîndarê vê xakê ne
Çi bi heybet in qet natirsin,
Aşiqê azadiyê (Mirovatiyê ne).
Em bermayên fermanan e,
Hîn li vir em li ser lingan e
Em dar û bestên va çiyar e,
Tev fedayê xaka xwe ne,
Çi bi heybetin em natirsin,
Aşiqê azadiyê ne (Mirovatiyê ne).
Herin bîpîrsin ji kevîr û kuça,
Ji ax û toza Şingala me,
Bi mêranî me li berxwe da,
Li hember neyar hole hol e,
Çi bi heybetin em natirsin
Aşiqê azadiyê ne (Mirovatiyê ne).
Şingala min pîr pîroz e
Ji bo Kurda dehû û doz e,
Va em ketin kolik û koza
Emê rizgarkin ji rîgaza,
Çi bi heybetin em natirsin
Aşiqê azadiyê ne (Mirovatiyê ne).

MERVAN SERHILDAN

Jiyanname

Mervan Serhildan; di sala 1958an de, li bajarê Mêrdînê, li navçeya Şemrexê ji dayik bûye. Diya wî Bedrêya Sêlimê Emer e (ji gundê Şewaşî), bavê wî jî Felîtê Mehmedhusênê Simoyê Fato ye. Navê wî yê fermî, Besalet Yaray e.

Dibîstana seretayî li Şemrexê, lîse jî li bajarê Edeneyê xwendiyê. Di serdema lîseyê de bi mijarên civakî, siyasî û neteweyî re 'hevrû' bûye. Di nava salên 1970yî de ji aliyekî ve berxwedana başûrê Kurdistanê bi hestiyarî şopandiyê, ji aliyê din ve jî li ser mijarên siyasî û neteweyî ku hertim rû bi rû maye, hiziriyê. Bûyer û geşedanên ku di jiyana de bûye şahid, ew bi ber xeta azadî û demokrasiya gelê kurd ve beralî kiriye...

Di sala 1980yî de, li Enqereyê Zanîngeha Gaziyê beşa 'Ragihandin û Rojnamegerî'yê qedandiyê.

Di navbera salên 1976 û 1980yî de li komeleyan û li taxan beşdarî xebatên civakî, siyasî û birdozî bûye; her wiha derheqê mijarên birdozî, civakî, siyasî û rêxistinî de li komeleyên Kurd ên li Enqereyê semînerên perwerdeyê dane. Encax piştî darbeyê, ew jî hatiye dîlgirtin; ji aliyê pergala 12ê Îlonê ve bi xedarî hatiye îşkencekirin û bi cezayê darvekirinê hatiye darizandin.

Bi biryara Dadgeha Bilind (Daniştay) çûye ser karmendiya (Midûriya Karên Rêveberiya Dadgehê).

Di serdema karmendiya xwe de, pirtûka bi navê "Berxwedana Elektropola" nivîsiye. Di sala 2008an de malpera webê ya takekesî bi navê "www.mervanserhildan.com" vekiriyê. Bi Tirkî û piranî jî bi Kurdî, li ser rojevê û mijarên girîng nêzî 600 makale, dosya, helbest û perspektîf nivîsiye. Ji van makaleyan, li derdora 300 nivîsên wî di rojnameya Azadiya Welat de weşiyane. Di 2009an de sertifikaya mamostetiya Zimanê Kurdî wergirtiye. Di navbera 2010 û 2018an de li Rojnameya Azadiya Welat 3 salan karê sererastkirinê (redaksiyon) kiriye, 3 salan di rûpela Forumê de nivîskarî û 3 salan jî di rûpela Aktuelê de qonçknivîsî kiriye.

Niha karên nivîskarî, çavdêrî û çalakgeriya zimanê Kurdî didomine.

Berhemdarî

* Berxwedana Elektropola (Roman) Weşanên Berbang, 2015 - Stenbol

* Gerîneka Hestan (Helbest) Weşanên J&J, 2019 - Amed

* Paradigmanin İnfazi (Analiz- Tirkî) Weşanên J&J, 2019 – Amed

Şengal

Birinên min xedar û xulxulî ne

Qedera min li êş û azarê gerandine

Bextê min, çirokên min

Bi kevirên êşê lêbûne

Çiyayên asoyên min

Bi kaviên dîrokî

Di nav wêrangehên Janê de xêzbûne

Birinên min

Di kûrahiya dil de ne

Ji derve de nexuya ne

Li min bavo, birano

Dinyaya kor, xayîn û reştarî

Şengala bêzar

Û Êzdîxana xirawar nabîne...

Çarenûsa min

Li eniya gosirmetan nivîsandine

Birinên min cuda ne

Li min dayê

Her kêliyeke **welatê êşê**

Her tîrêşeke milkê bavê

Bêkesî û bêkeysîya min evdalê diqîre

Hewar e

Bav û birano

Hewar e

Dinya kor, xayîn û reştarî ye

Li welatê tav û tevnê

Serê her duriyanê

Binê her heyamê

Qir e, qiyam e, tofan e...

Rîş û jehrên xedar

Li reh û rîçalan geriyane

Jana dilê kambax

Mîna tîrêşên efsaneyan e

Ruhê min dijîdîne û digijgijîne

Nalîna min ji dil û kezebê hildide

Hubra jiyana qedîm
Rengê rûmetê, remza mirovahiya xwerû
Û jîngêhên dewrîzemanan wenda ne
Heval û hogirên tav û rojê
Tîrojên agir û pêtên ewlik
Sêwî û bêxwedî mane
Hewar e bavo, birano
Hewar e
Şengalê birîndar e
Birîna dil xedar e, bêderman e!

ASYA XERZAN

Jiyanname

Asya Xerzan; di sala 1974an de li herêma Xerzan li gundê Qorixê yê ser bi navçeya Qubîna Batmanê pê avêt qada jiyanê.

Dibistana seretayî li Qorixê xwend. Di sala 1985an de tevî malbata xwe koçber kir û çû Almanya yê. Asya dayika sê kuran e û niha li Almaya yê diji.

Berhemdarî

* Dengê Bêdengiyê (Helbest) Weşanên Sîtav, 2016 – Wan

Xwe Davêjim Dergehê Te

Hatim xwe davêjim dergehê te
Bi awazê Avestayî

Bi qewl û **duayên dewrêşan**
Min bide xatirê dotê û daye

Min xilaske ji qedayê, ji belayê
Min bide xatirê Kaniya Spî

Min bide xatirê erş û kursî
Gay û masî, heyat li kursî

Adem û hewayê
Min bide xatirê çerxan û felekan

Horiyan û melekan
Sira Tawsî Melek û çarde tebeqan

Ez ê ji te re vekim ferhenga dilê xwe
Ya ku avis bûye ji sî û yek tîpên zêrîn

Min bide xatirê lewh û qelemê
Ezê dilê xwe bikim lénivîsk
Lê binivîsîne dara ku neketiye ber bayê

Ax, av û agir e
Erd, ezman û ber e...
Bi ber bi te ve tîm

Teşî di destê te de ye
Tu zanî tê çawa birêşî...

Min bide xatirê buhişt û darê

Kafê û mixarê. Sira Êzî û Bêtil Farê

Min bide xatirê Dira Spî ye

Melekê bêrî ye. Sira Êzî ye

Min bide xatirê Dira Sorê

Êzdînê mîr e. Qubletil bidore

Desten xwe dirêjî te dikim

Hawar û gazinan dikim

Ji çerxa felekê...

Min bide xatirê sûka marîfetê

Mêrê li ber bedlê diket xilmetê

Dewrêşê şev û roj diket îbadetê

Min bide xatirê kursiya rehmana

Melekî cana

Bêhna qudsî suphana

Nefesê cana bin cana

Her heft melekên mezin

Xasê berê çiqasî bedîl

Roj diçe ava

Berê xwe didim te

Bi hestên jineke Êzidî

Min bide xatirê Xatûna Fexra...

Berxika Min

Berxika min

Xwezî ez bibûma siwanek

Min çavên te yên xareşînî

Ji germeroja

Çiyayê Şengala pîroz biparasta...

Piçûka min

Xwezî ez bibûma ava Zimzim

Min lêvên te yên qermiçî

Bi wê ava cemidî şil bikira

Por zerîna min

Xwezî ez bibûma sabûna Helebê

Û ava Zimzimê li nav porê te

Delala min

Xwezî ez bibûma Teyrê Tawus

Min tu di nav per û baskên xwe de

Li ser çiyayê Şengalê bigeranda.

GERNAS KOÇER

Jiyanname

Gernas Koçer; ji federasyona eşira koçerên Dudêran Şemsikî ye. Bihara sala 1968an, êla koçeran dema ber bi zozanê Şax û Miksê ve diçe, Gernas Koçer li herêma Berwarî-Xezxêrê li gundê Hêşeta Berê sipî tê dinyayê.

Malbata wî sala 1973an dev ji koçeriyê berdide û li bajarê Êlihê bi cî dibin. Digel dibistana bi zimanê tirkî li ser daxwaziya bavê xwe li medreseyên Kurdistanê bi kurdî û erebî jî dest bi xwendin û perwerdeyê dike. Heta asta bilind bi **piranî di beşa ol, felsefe, dîrok û wêjeyê** de li cem alimên Bohtan yê payebilind perwerdeyê dibîne.

Di 18 saliya wî de hestên wêjevanîyê lê diyar dibin û dest bi nivîsê dike. Bi destpêka tevgera neteweyî re weke her welatperwer û dil-darên azadiyê, ew jî li **gorî hêza xwe di nava tevgera pêlên tekoşînê** de cihê xwe digire. Sala 1992an tê binçavkirin **işkenceyeke** pir giran lê tê kirin. Demekê li zîndana Amedê dimîne. Di wan salên dijwar de Gernas Koçer û malbata xwe ji weke gelek malbatên kurdperwer di **riya têkoşînê de berdêlên gelek giran** didin. Lê bi **dayîna van berdêlan ti carî poşman nebûye û herdem serbilind û serfiraz e. Piştî** ku ji zîndanê derdikeve, di demek kurt de di sa fermana girtina wî derdikeve. Li aliyekî dewleta tirk lê digere, li aliyekî jî dibe hedefa Hizbûlkontra.

Piştî gelek dem û dewranan sala 2007an derbasî Swîsre dibe û bi malbata xwe ve li wir bi cih dibe.

Heta niha ji bilî gotar û nivîsan çar berhemên wî yê wêjeyî hatine çapkirin. Herwiha çend berhem û destanên wî yê din jî li ber çapê ne.

Berhemdarî

- * Destana Şerê Kund û Qijakan, Çirok/Helbest, Weşanên Nûbihar, 2007
- * Destana Kawayê Hesinkar, Helbest, Weşanên Nûbihar, 2008
- * Kulîlk (Diwana Zarok û Ciwanan), Helbest, Weşanên Nûbihar, 2015
- * Serhatiyek Li Gundê Midihê, Helbest, Weşanên J&J, 2019, Amed

Xeco

Bi tarîya şevê re
Li ser me êrîş kirin
Bi hezaran keç û bûk
Xeco jî girtin birin
Çi tofan û ferman bû
Dîsa bi serê me hat
Ax ji derdê bêbextan
Kulê dilê min pir in

Dîsa bû ferman û şer
Li ser zarokên yezdan
Temenê Xecoka min
Nûka ketibû dazdan
Parêzvanên heyîn û
Namûs û şerefa me
Xeca min tenê hiştin
Ji enîya şer bazdan

Rû yê xiyaretê me
Bi çavê serê xwe dî.
Li cihanê tu kesî,
Ecêbek wiha nedî.
Ev bû mohrek reş û ket
Ser enîya xayînan
Tucar ji bîr nabe ev
Talan û şerm û fedî

Da'eş kete Şengalê,
Li nav tax û zikakan
Tar û markir gurên har
Wek berxên li ber makan
Hezar car hey hewar em
Bê kes û bê xwedî bûn
Agir kete hinav û
Dil û cerg û mêlakan

Xeca min ez çi bikim
Bê çeng û bask û per im
Dayîkek **dilşewat im**
Neçar û bê mefer im
Sîngê esman bilinde
Ne heware ne gazî
Ka tu birin kê derê
Ku ez li pey te werim

Sibeh bû perê rojê
Ji rojhilat dane der
Tofana reş û şînê
Dibariya seranser
Cihan hemû metel ma
Bi helwestek kerr û lal
Ma gunehê te çi bû
Xeca min ya kezîzer

Gazî û qêrîn kete
Çiya û deşt û çolan
Li ber me tev çikîyan
Avên behran golan
Bazên li ser Zagrozan
Li hewara me hatin
Yên ku cerg û dilê wan
Tev ji risas û polan

Ew in yên ku tucarî
Ji pişt me nerevin
Ew in yên xwudanê vê
Axa pîroz û kevin
Ew in heyfa Xecokan
Bi hezaran hilînin
Sond dixwim bi Laleş ê
Li vê cîhanê ev in

Dilber 1

Dilber ne ew e
Xezê m şor û bisk bi têt be
Şeng û ciwan û kihêl be
Bejin ji tayê rihanê
Nav qendîl û gerden kêl be

Dilber ne ew e
Bi qamet û bejn û bal be
Gelek şîrîn û delal be
Narîn û bi xeml û xêz û
Rind û nazdar û şepal be

Dilber ne ew e
Çav belek û reng esmer be
Yan por kej û çav kesper be
Dev li ken û rû bixal û
Yan bişeng û kezîzer be

Dilber ne ew e
Şêrîn be ji dev û lêvan
Bisk li rûyan bûbin mêvan
Mîna gula nû bişkiwî
Rû sor be ji rengê sêvan

Dilber ew e
Hêlabe xeml û xêla xwe
Girêdabe timtêla xwe
Bi xemla bimbe û rextan
Şidandibe navkêla xwe

Dilber ewe
Bi ehd û peyman û sozan
Li dij tofan û bahozan
Ferîştahêk per sipî be

Li sîpan û li zagrozan

Dilber ew e
Bi awirên heybet piling
Dil ji ber bikin dinge dîng
Daketibe qada cengê
Li dest mawizer û tiving

Dilber ew e
Wekî stêrka li ser alê
Tîrêja şewq û şemalê
Diparêze rumeta me
Li rojava û li Şengalê

DILBÊZARÊ BÊKES

Jiyanname

Dilbêzarê Bêkes; di sala 1949 da li bajarê Bedlisê hatiye cihanê. Piştî demekê, koçî bajarê Wanê bûne. D. Bêkes, xwendina xwe ya ji destpêka dibistana seretayî heta qedandina lîseyê li bajarê Wanê **xwendîye**. Piştî li bajarê Stembolê di koleja Robertê de **beşa Filolojîyê** xwendîye. Herwiha di sazîyên dewletê de demek dirêj karmendî kiriye. Di heman demê de, demek ji li derveyê welat maye. Du pirtûkên wî yê helbestan bi navê Dîwana Dilbêzarê Bêkes çapkirî hene. Bi cudahî, gelek berhemên wî yê din ji bo çapkirinê amade bibûn lê mixabin ew hatine wendakirin. Lê belê, dîsa gelek berhemên din amade kiriye û li ber çapê ne. D. Bêkes, piştî gelek kar û barên giran malnişîn bûye û li bajarê Antalyayê dimîne.

Berhemdarî

* Dîwana Dilbêzarê Bêkes, Helbest, Weşanên Perî, 2002, Stembol

Şingalê

Heyhat, heyhat çi qêrîn û hewar e

Dîsa li Şingalê agir dibare

Gelo ev fermana han çendîn car e

Vê carê DAÎŞ hatîye ser kar e

Ew dizane bûyer ne yekem car e!

Bûyer ji raboriya me dîyar e

Ev bûyer heftê û sêyemîn car e

Gelo ev cîhan ji bo me neyar e?

Ji bo Êzîdiyan hinde xemsar e!

Li ser Şingalê ceng gelek dijwar e

Ji vê zilmê dilê me birîndar e

Me ne tu yar e ne tu evîndar e

Birayê me bo me ne alîkar e!

Lewra misilmanek gelek oldar e

Bo wî ola Êzdatî sextekar e

Hertim ji me gazin û gilîdar e

Yastar ma ev çi hal e çi kar e?

Kela dilê me wekê pêta ar e

Me ne welat e ne cihe ne war e

Dijminê Êzîdiyan pir Barbar e

Hemberê wan em tev mane bê çar e

Ser me re difirin firok û teyare

Bombayan davêjin li jêr û xwar e

Mebesta wan komkujîyek gemar e

Îro zivistan e, sibe bihar e

Bêbextî ji bêbextan ra zîrar e

Alîkarîya mirovahî kar e

Dilê min bo qenciyê bendewar e

Navê nivîskar Bêkes Dilbêzar e.

Heyfa Şingalê

Heyf û mixabina Şingalê

Wê bê rêçik û bê pergalê

Li wir çî qewimî vê salê

Gelo ev ferman çendemîn e

Gelo ev çendemîn ferman e

Hey wax çî derdek bê derman e

Ma ev çî dewr e çî dewran e?

Ferman heftê û sêyemîn e

Heftê û sêyemîn e ferman

Bê cih û war nav sar û serman

Kes bo Şingalê nebûn derman

Qey cîhan vê rewşê nabîne

Cîhan qet nabîne vê rewşê

Gurên du ling hatin nav hewşê

Gel ketine nav ceng û cewşê

Dilê Êzîdîyan birîn e

Birîn e dilê Êzîdîyan

Hember DAÎŞê zebanîyan

Wan tirsonek û bizdandîyan

Çavên dijmin kor e nabîne

Nabîne çavên dijmin kor e

Bizan in ev cîhan bi dor e

Car berhêl jêr e car li jor e

Dîroka Şingalê dêrîn e

Dîroka Şingalê kevnar e
Ferman heftê sêyemîn car e
Şingala rengîn pir xweş war e
Şingal welatek pir şîrîn e

Şingal şîrîn e wek şekir e
Divê dijmin baş bifikire
Tu kes nikare ew bigire
Tu kes nikare wê bistîne

Kes nikare ew der bigire
Wê barê pir giran hilgire
Dê bin wê barê de bimire!
Felek ji Şingal ra xayîn e

Ji Şingalê heta Kobanê
Deng veda her derê cihanê
Mirov tîn kuştin li meydanê
Ev kirin bê bersiv namîne

Bê bersiv namîne ev kirin
Ew wek firindeyan bifirin
Rizgar nabin dê ew bimirin
Ew dizanin em bê xwedî ne

Ew dizanin ku em bêkes in
Ger razayî bi xwe bihesin
Dê mejîyê wan biqerisin
Dibe ku ew hêz bê mejî ne

Dibe ku ew hêz bê aqil in
Wek gûzên pûç bê kakil in
Lewra ew kujer û qatil in
Şingal dê rojên xweş bibîne

Dê roja Êzdatî ji were
Xwîna dijmin nake yek pere
Dê ji Şingal dûrkeve here
Şingala Êzîdxan rengîn e

Dê demek were ew rojên geş
Tim dê belav bibin ewrên reş
Dê tev birevin ew cehş û wehş
Dilê Şingalê ne xemgîn e

Şingal li benda rojên xweş e
Lê dijminê Şingalê wehş e
Vê carê bextê weşan reş e
Dilbêzar vê weha dibine

Mishefa Reş Gora Laleş

Sond dixwim bi Qesem û Mishefa Reş
Kurdan belav kirine bi beş û beş

Beşek misilman, beşek Êzîdî ne
Beşek Elewî, beşek Zerdeştî ne

Beşek Yaresan, beşek Musewî ne
Beşek Şafîî, beşek Henîfî ne

Ji vê yekê ye dibên ka Kurd kî ne
Teqez Kurd hene lê bê yekîti ne

Heta yekîtiyek neyê çêkirin
Dê ev zor û zextî li me bèn kirin

Şingala rengîn meskenê Laleş e
Bê yekîti karê Kurdan nameşe

Ez sond dixum bi quran û mishefan
Nikarim razêm heta nivê şevan

Xew nakeve nav min ser û çavan
Bê yekîtiya me nîn e tu derman

Ez sond dixum Êzîdî xwedî derdin
Werin dev ji dijminîya hev berdîn

Em tev bi yek zimanê diaxivin
Lê em bi hev **re şîrîn naaxivin**

Hin kes hêrs dibin dibên em ne Kurd in
Ji ber wê ye ku em tev xwedî derd in

Ji Êzîdî ra biratî pêwîst e
Em hatin qerna du hezar û bîst e

Hewce ye ku Kurd hemû wek bira bin
Bila bi ol û meseban cuda bin

Ji cudahîya van ol û meseban
Pir xwîn rijîya ji cerg û kezeban

Ji van cudahîyan em paş ve mane
Lewra li hember dijmin em şaş mane

Dijminîya dijminan bo me bes e
Ev gotinên Dilbêzarê Bêkes e.

ÎNCÎ EGÎD

Jiyanname

Încî Egîd; Di 1967a li gundê navçeya Mûşê Melezgirtê hatiye dinê. Di jiyana xwe de qet neçûye dibistanê. Di temenê xweyî piçûk çar pênc salî hinî nivîs û xwendinê dibe û dev ji pêñûs û kaxizê ber nade. Ew dem û ev dem e dixwîne û dinivîse. Jê bipirsin; 'di jiyana te de çi nebe nabe?' Bersîv, 'sedî sed xwendin û nivîsandin' e. Ji salên nodan heya niha gelek helbest û nivîsên wê yên cûr be cûr di çape-meniya kurdî de hatine weşandin. Di navbera salên 1992an û 1995an de di rojnameya Kurdî ya bi navê Azadiya Welat de, bi awayeke çalاک rojnamevanî kiriye. Di gelek antolojiyên li ser wêjeya Kurdî de cih girtiye. Încî Egîd dayîka çar zarokan e (du law du keç) û li Kurdîstanê dijî...

Berhemdarî

Tu (Helbest), Weşanên J&J, 2014

Şevê (Helbest), Weşanên J&J, 2019

Navê Te

Mêrxasekî navê te li xwe kir mezin û mezin bû weke çiya
Bi serde çûn bi top û tanqan
Dijmin ê bav kalan
Çend mêrxas dîsa çêbûn ji sing û berê te.
Wê xwe feda bikin ji bo berê te

Te navê egîdekî li xwe kir
Tu bi navê wî egîdî bûyî nemir
Mezin bûyî bilind bûyî wek Agirî wek Sîpan
Fermendarê mezin navê te li xwe kir
(Şengalî)kuştin hetta hettayê nemir

Tîne Bîra Min

Tîne bîra min navê teyê qedîm

Çanda kevnar û şîrîn

Dibêje xwedê yeke, melekê tawis pake

Zorê li kesan nake

Tîne bîra min olek nûranî

Çiyakî bilind ji xwere hilanî

Sewiyê êzdîxanê

Beyta Laleş

Şêx Adî li çiyayê Şengal kon danî

Tîne bîra min sî û kemla te

Cûdî û Gebar xûşk û birê te

Bereketa xizir nebî li şax û baxên te

Li te kom dibin evîndar, hêvîdar

Kar û berxên fidakar

Tu bilindî tu natewî Şingala cindî

Tîne bîramin

Teyri tû şêr û piling

Ji bo ku azad bifirin per û baskan ba bikin.

Bîra alemê tîne

Zend Avesta pîroze

Mishefa Reşe

Ol û zimanek xweşe

Şingal Sitar e

Şingalê!

Serbilindê!

Dinya bê xem qurbanê

Jibîr nakin qencî,

Sitar û pêçana te

Sewîyên êzdîxanê

Dihatî dîn û har

Zebanîyê dogehê bûn

Dogehê wan hebûn

Devê wan dogeh

Destê wan dogeh

Li hember Şingal hebû

Çiyakî sing sedef

Başî hebû

Buhuşt hebû

Firîşte yên nûranî

Parêzvanên ji hesin

Mertalên zindî

Şengalê

Delalê

Sing sitar

Dev sitar

Dest sitarê

HESEN HUSEYÎN DENÎZ

Jiyanname

Hesen Huseyîn Denîz ji gundê Sitalilê yê girêdayî Nisêbinê ye. Ew xwendina xwe li Serêkaniya Rihayê, li Stembol û li Niğdeya Tirkîyê bi dawî tîne. Di dema derbeya leşkerî ya artêşa Tirk de qasî heşt salan di zindanê de dimîne. Piştî derketina ji wir tev li refên têkoşîna azadiyê dibe.

Di van salan de ew helbest û ceribandînan bi Kurdî dinivîse û perwerdeya bi Kurdî dide.

Li kêleka van xebatan ew rojnamegeriyê jî dike.

Heta niha sêzdeh pirtûkên wî yên wek roman, çîrok, biyografî û li ser zimanê Kurdî derketine.

Ew niha li Swîsre dijî. Karê wergerê û mamosteyiya Kurdî dike. Ji bo zarokên Kurdan pirtûkên waneyan dinivîse.

Berhemdarî

- * Metelokên Civakî Yên Kurdan, Pêkenok, 2005
- * Rênişanera Vegotina Kurdî, Rêziman, Weşanên Do, 2008
- * Hêvî Her Dem Heye, Roman, Weşanên Do, 2008
- * Hêvî Her Dem Heye II, Roman, Weşanên Do, 2009
- * Cane Hez Dike, Çîrok, Weşanên Do, 2011
- * Ro Û Zê, Çîrokên Zaroka, Weşanên Do, 2011
- * Mirovê Bê Derd, Çîrokên Zaroka, Weşanên Do, 2011
- * Serpêhatiyên Penabertiyê, Pexşan, Weşanên Aram, 2012
- * Huseyîncan, Biranîn, 2012
- * Dilo Û Canê, Çirvanok, 2016

Gava tu Kurd bî

gava tu Kurd bî
aha wiha ji bin erdê derdixin
komên termên te
tevî jin û zaroyan
gava tu Kurd bî
aha wiha radiweste
bi dilê te re
saeta te
bi guleyeke bêbext re
gava tu Kurd bî
ji bin axê derdixin
guliyên te yên zêrînî
yên bi xwîna te
hatine hinekirin
gava tu Kurd bî
pir in yên li ser serê te
bicivin
bi tîfing bêr
dozer
û çaçik

gava tu Kurd bî
pir in
yên te binerd bikin

gava tu Kurd bî
ne jiyîna te dibe nûçe
ne mirina te
tenê rojekê tê gotin
di goreke komî de
saeteke rawestiyayî
hatiye dîtin
li ser destê dilekî hîn lê dide
bi hêviya azadiyê

ÎHSAN BÎRGUL

Jiyanname

Îhsan Bîrgul; ji Agiriya Serhedê ye. Li meyraya Tarimê ya li ser gundê Meyayê (Bi navçeya Giyadin a Agirî ve girêdayî ye) hatiye dinê. Nêzî deh salan e xebata li ser zimanê Kurdî dike. Di çend kovaran de nivîsên wî hatin weşandin. Niha jî li gorî derfetan di malpera înternetê ya bi navê "Diyarname" de dinivîsîne. Li gel xebatên Kurdî zaningeha Anadolu beşa "Pêwendiyên bi gel re û reklamvaniyê dixwîne...

Berhemdarî

* Gotinên Nivcomayi (Helbest) , Weşanên AVA, 2018 – Amed

Ka Bêje Şîn'gala Min

Ka bêje Şîn'gala min!

Kîjan hovên xwîn xwar

Hespên xwe bezandin li ser sînga te

Ew sînga te ya ku di xwe de şaristan afirand

Bijên kîjan kêmetew û dagirkeran

Gerdena te ya zêrîn herimand

Wehşên kîjan olên bê Xweda

Gilizên xwe li ser laşê te de barand

Ka bêje kîjan lawê te bû şîrkê keftaran

Xew li zarokên te herimand

Û nûra li Laleş bi destên hovan da vemirand?

Bêxwedîtî

Havîna germ
Germa gelawêj
Gel li pey avê xwîndimêj...

Li orteya tebax
Nalînek bi heywax
Ji xwe şerm kir ax...

Ax terikî bê avê
Pê diriyên ber tavê
Zarok defînkare dê û bavê...

Genimê seridî
Hêjirên şîrêzdî
Man li rasta bê xwedî...

Xwedî nebûn li cihan
Berjewendî bû wîjdan
Jixwe nebû ol û îman...

ZOZAN GULAN

Jiyanname

Zozan Gulan; di sala 1977an de li gundê Mezrikê ya navçeya Çinar a Amedê ve girêdayî ji dayik bûye. Endama Koma Helbestê ya Amedê û yek ji damezirîner û rêvebera Komeleya Wêjekarên Kurd e.

Berhemdarî

* Ajero, Helbest, Weşanên J&J, 2019, Amed

Êş a Welat

Ziwa dikir hêviyê min
Bêrî kirina bîra bêrya
Hêsirê çavê kalekî yê ji boy Efrîn

Di kelha dilê xwe de dibûm deryayeke
Bê derî,

Ji bê welatî û bê xwedahî
Li ber hêsirên çavên bê welatîyê
Axx ziwa dibû kenê zarokatiya min

Diçûm û nediçûm nedigihîştim
Bi gazîya şerê tariya sed salî ve
Nedigihîştim hêviya keçên Şengalê
Nedigihîştim qêrîna zarokên
Rû qemer

Nedigihîştim
Efrîn ne Qamişlo
Ne Şengal ne Amed
Ne Kobanê ne Cizîr
Birinên min serî dabûn ser hev
Ne yek bû
Ne dido
Ne sisê
Çar û
Çar beşî bûn
Birînek sed salî bû
Sed sale di rê de bûm
Nagihjim birinên xwe
Destê min nagihije ser birîna min.

XIYASEDÎN ZAROJ STÊRK

Jiyanname

Xiyasedin Zaroj Stêrk; Di 1963 de li Kurdistana Bakûr li "Sqawî"yê ji dayika xwe bûye. Li Amedê û navçeya Diyarbekirê li Bismil mezin bûye. Dibistana seratatîyê û lîseyê li Bismil qedandîye.

Li Diyarbekir Universiteya Dicle, Fakulteya Perwerdeyê beşa Mamostetiya Sinifê qedandîye. Li Univerîsta Oldenburgê xwendina xweya bilind berdeham kiriye û Mastêra xwe li ser Education " (Perwerde û Hindekari) li Universita Oldenburgê temam dîke. Heman demî Moderatorî û Doçentiya Perwerda Demokratîk ji bo zarok, xort û mezi-na dikedine.

Ji zarokatiya xwe ve bi pirsgirêka Kurd û Demokrasi û herwaha mafê çarenûsiya gelê Kurd ve mijûl dibe. Di gelek tevger, komelên demokratîk yê çandî û mafê mirovan de wek aktivîst û berpirsiyar çalek bûye. Ew çawa ji salên 1976 vir ve gelek caran tê girtinê, waha jî di sala 1980an de ji hêla çuntaya 12 lîonê jî di maha Cotmehê de tê girtinê. Ew ji dezgeha Îşkencexaneyan de gelek caran derbas dibe.

Li Zanîngeha Dicle di salên 1984-85 serpereştiya Platforma Demokratîk kiriye, çî li piştî cûntayê li Bakûrê Kurdistanê û Tirkîyê rê li xebata demokratîk vekiriye. Di heman salan de serpereştiya Tevgera Malbatên Girtiyên li Diyarbekir kiriye, çî li seranserên Bakûrê Kurdistanê geş bûye.

Heya salên 1989 grevên biçibûnan yê malbatên girtiyên û çalekiyên Mafên Mirovan li Amedê organize kiriye. Di payiza 1990an de Timên Daîreya Herb ya Taybet li dû kuştina wî geriyane, lê wî xwe ji wan xilas kiriye û mecbûr maye welatê xwe terk bike. Di destpêka sala 1991 de li Elmanyayê bûye penaber. Di heman salî de li Eyalata Hambûrgê serpereştiya Însiyatîfa Malbat û Mamosteyên Kurd bi armanca Mafê Zikmanê Zikmakî - Kurdî ye. Wî mîna berdevkê însiyatîfê bi komîteyek bi Senatoriya Perwerdeyê û Komîsyona Senatoriya Perwerdeyê di payiza 1991ê hevdiînan çekiriye. Piştî evan hevdiînan Dersên Zimanê Zikmakî ji bo zimanê Kurdî bi awayek fermî hatiye pêjirandin û di destpêka 1992an de bi rêvebirnameyek cara yekem li Almanyayê li Eyaleta Hambûrgê fermî bûye. Ji ber îtiraza balyozxaneyê dewleta Tirk û giremoliya dezgehên Kurd ders di sala perwerdeya 1993-94 de ewil li Eyaleta Bremenê û Hambûrgê destpêkiriye. Ji sala 1991an vir ve dersa Zimanê Kurdî dide. Vê gavê li Elmanyayê di xwendegehên Niedersachsenê de Mamostetiya zimanê Kurdî, Matematik, Almanî, Perwerdeya Demokratîk û hwd. dîke û herwaha di Zanîngehan de dem bi dem Doçentiya Perwede û Hindekariyê û zimanê Kurdî dîke. Ji dawiya salên 1999 - 2006 serokê Yekitiya Mamosteyên Kurd li Awrûpa (YMK)

ye. Di destpêka salê 2000î de mîna Endamê Serbixwe endametiya **KNKê û herweha endametiya "Komîsyona Perwerde û Çand"** ya KNKê bûye. Ji destpêka sala 2000 vir ve endamê Navenda PENA KURD e. Di nav Navenda PENA KURD de wazîfeyên cûrbicûr; mîna Rêvebirî Darayî, Komîta Amedekar, Rêvebirîya Komiserî, kiriye. Vê gavê di nav Komîteya Nivîskarên Li Derveyî Welat a Navenda PENA KURD de çalek e, û di nav Komîteya NDW. de berpirsiyariya welatên Awrûpayê dike û endamê Komîteya çalekiyan e.

Ew herçend li ser zîman dixebiteji herwaha bi wêjeyê re jî mijûl e. Ji **nava salên 1980yî ve helbestan, çîrokên û şanoyan dinivîsîne.**

Hin helbestên wî di kovarên mîna Hîva, Güney, YouTube, Facebook, WhatsApp û hwd. belav bûne.

Pirtûka "Kurdiya Hêsan" li Almanyayê li çapxana Westermann-Verlag di 2001î de çap bûye.

Hin helbestên wî bi Almanî, bi Tirkî û bi Îngilîzî hatine wergerandin. Hebestek wî bi navê Nivîskarên Bakûrê Kurdîstanê û Tirkiyê di nav xebatên PENA Navnetewî di 2007an de ketiye nav antolîjiya Nivîskarên Navnetewî.

Ji sala 2016an vir ve bi Zanîngeha Perwedeyê ya li Zurich - Swîsre ji bo 21 pirtûkên dersên Zîmanê Zîmkarî- Kurdî bê Amedekerin, Pêrebûna Zanyariya Dîdaktîk û Metodîk dike. Her waha di nav xebatên 3 pirtûkên zanyarî de cî digre.

Edîtorîya Pirtûka Zîman û Ferhengê bi zîmanê Kurdî- Japonî bi **şîrovevîyên bi zîmanê Îngilîzî (li çapxaneyê nûbihar hatiye çapkirin)** kiriye. Ew wek Doçent di perwerdeya pêşketina pişeyî ya Mamos-teyên Zîmanê Kurdî de jî çalek e.

Oldenburg, 23.07.2020

Agirê Evîna Azad

Evîna min
Çi qas diajo rojek di taritîyê de
bi sebir û hêvî li benda te me
ev çend bi salan
Delala dilê min

Delalê
dijmin doralî li me li xezebê ne
ew rûreş û kujerên merovahiyê ne
ew agirê cehenemê dibarînin ser me
li ser jiyana Te
jiyana bi Te re geş dibe
bi fermana kuştin û talanê
agirê evîn û azadiya me bitemirîne
da ku Te bikin çol bi hişmendiya bi Te re
Ew gav li min gelek sar e.
Dixwazim xwe hilgirim û ji taritîyê bavêjim derve
ber rojê
roja Te
Lê qidûmê min
min nagihîne Te
Lema ez ditirsim
ji ber van zulmên kujer û talankaran
Lê ez dizanim
emê dewlemend bin bi evîndaran re
û dewlemend bi merivhezan re

Bi ava fêkiyên me li ŞENGAL tamijandî
bi canê em bê binevsiya xwe li LALEŞ pêra bûne
û me lez daye bi leza rêya rûbaran
bi tirsên me di şikeftên tarî û qedalêqetî de veşartîye

Ez dizanim
şopên li ser laşên min

waha jî li ser axa welatê min
li her derî
li her bihustek rastiyek e
Em welatê rastiyê ne
di nexşan de bê sînor û bê dewlet
lê ne bi navên merivên dest bi cirm
bi navên merivên azadixwaz,
bi evîn û evîndar
dergûşa cihanê ne

Ez dizanim
Tu yê werî
min bibi sirûştayê bayê zozanên Şerefdînê
li Serhedê
min bibi bihiştayê axa Amedê
Qerecdaxê
seyrana Qamişloyê
Mahabada Qazî û Hewlêrê
Bê şer û ceng
azad û serbestî
bi Te re bême û biçim
bê sînorên dewletên dagirker
bi Te re sermestî
bi dilgeşî
li biharan geştî

Bê qeala sînorên dewletan
Evîna min
yekser Tu bûyî tîrêjên Rojî
Te Tîrêja xwe û xwe avêt şikefta tarî
pencên tîrêja Te bû pariyek hêvî
dilopek av
bijkojên evîna Te pişkiwî ji nû re
pişkiwî dîsa bi dilê min re evîn
agirê azadiyê har bû li dilê min
şa bû evîn

beliqî jîyan
coş bû dilêmin
lebitî

Tu dihêy
dîsa agirê evîna Te
evîna bi agir geş bû
Tu tê
dîsa HÊVÎ nemir e
Evîna agirê Te her nemir e
natemire

Agirê Te natemire
lema her Te dihizirim di tarîtiyê de
Evîna min
Şengala min
Laleşa min
dîsa dilê min Kurdistan e
vêja jî bi nûra Te

CANO ŞAKIR

Jiyanname

Cano Şakir; Helbestvan û nivîskarê Kurd, di 24.12.1974an de li Gundê Til Xatûn a girêdayî bajarê Tirbespiyê ya ser bi navçeya **Qamişlo ve li Rojavayê Kurdistanê** hatiye dinyayê. Xwendina xwe ya seretayî li gund temam dîke û xwendina xwe ya navendî li bajarê Tirbespiyê bi dawî dîke.

Di despêka salên 1990î de, berê **xwe dide Şamê paytexta welatê Sûriyê**. Li wir çend hevalan nas dîke û xebatên wî yên ji bo mûzîk û şanoyê, hetanî salên 1997a bi rêve diçin. Di dîre berê xwe dide koçberiyê û li Almaniya bi cî dibê.

Cano Şakir hîna di salên xwe yê dibistanî de têkîlya wî bi helbestê re hebû. Di sala 1989a helbesta yekem bi navê **“Ez Kurdîm Ez Kurdîm”** nivîsiye. Ji wê çaxê heta niha ew bi helbest, çîrok, gotar û hin nivîsên din re mijûle. Nivîsên wî di kovar, rojname wek polotika Azad, Yeni Özgür politik, Diyarname malper û quncikên internetê derketine.

Ji Havîna 2018an ve, di Çira Tv de, Bernameya **“Pencereya Wêjeyê”** pêşkêş û amade dîke.

Berhemdarî

- 1- Rojava, Helbest, **Weşanên Ar**, 2013
- 2- Rêwîtiya Ber Bi Avê Ve, Çîrok, **Weşanên Ar**, 2014
- 3- Şeva Tirsê, Helbest, **Weşanên Ar**, 2016
- 4- Şaviya Mirinê, Helbest, **Weşanên Ar**, 2017
- 5- Împeratoriya Helbestê (Nameyên Ji Gazinan), Destana Helbestî, **Weşanên Ar**, 2017
- 6-77 Pêlên Ji Bêhna Leyana Şevê, Destana Helbestî, **Weşanên J&J**, 2018
- 7- Rawestgehên Bendemanê, Destana Helbestî, **Weşanên Ar**, 2018
- 8- Helbestname (1), Helbest, **Weşanên Ar**, 2019
- 9- Helbestname (2), Helbest, **Weşanên Ar**, 2019
- 10- Antolojiya Helbesta Nûjen A Rojavayê Kurdistanê, **Weşanên Ar**, 2020

Êşnameya Tebaxê

Dema ku navê Şengal tê gotin,
Ji destanan dîrok û sibe roj hiltê,
Ji çavan êş û mêranî derdikeve,
Ji dilê êşnaman Tebax û ferman ji dayik dibin...

Vê Tebaxê!

Ji destên te êşnameyên kesk derdikevin û di dîwana
xwedê de rûdinin,

Ji çavên te çemên sor derdikevin û xwe di newalên tî û
qeilşî de berdidin,

Ji lêvên te sirûd û qêrîn berz dibin û di ferheng û
pirtûkên olan de dibin nasnameya Tebaxên xwînê,

Tebaxên fermanan!

Tebaxên talanan!

Tebaxên qirkirin û êşnameyan,

Vê Tebaxê!

Ji jora asîmanê xwedê dîrokek bê dad ewrên bazdayî bi
ser bejna çiyayên teyî berzî bilind de bûne sîwanek reş
û tarî,

Di sînga min de li ber bayê Tebaxan keserên te hêlînên
xwe ava kirine helbestên êşnameyan ji zarokên ferma-
nan re dixwînin,

Di çavên min de bîranînên te hêviyên xwe derman dikin
û keserên te xwe bi rondikên tiji êş re bi ser qewlên rojê
de berdidin,

Di xeyal û hestên min de şewatên te xwe bi êşa hel-
bestê re vemirandine,

Û...

Di dilê min de 73 navên xwedê xwe di kezeba min de
daçikandine,

Vê Tebaxê!

Bi ser bêdengiya axa teyî giran de û dinava şewatên teyî giran de ez rondikên xwe yên ku di deryaya çavan fetisî mane di çavên baranê bi ser axa şewatan de belav dikim,

Bi lêvên Tebaxên fermanên bi navê xwedê sirûda çiyayê te bi dengê Xidir Feqîr bi ser darbestên bêxwedî de dinehwirînim,

Bi lêvên dayikên dil bi hesret mayî Lavijên birîndar di çolistana zuha de berdidim,

Vê Tebaxê!

Bi ewrên êşê re xwe zeft bike Şengalê û baskên xwe yên birîndar xwe li ezmanê ferh veke,

Çavên xwe yên ji rondikan ranewestiyane û bi ser sînorên Pêxemberan de bigerîne bera ayet û pirtûkên wan di bin rondikan **şil bibin,**

Gavên xwe yên li ser çolistana bê xwedî bavêje û bihijmêre **û li şûnşopa her fermanekê dareka hejîran deyne,** Lêvên xwe yên ji Havîngeha dîroka Tebaxan biparêze **û di zikê çiyar de peyvên Lavijên xwe veşêre,**

Vê Tebaxê!

Di rojçebûna Tebaxan de li ber keviyên Havîngehên xwînê bera keska dilê te di Biharên ferhengê Yezdan de **geş bimînin hey Şengala êşanameyan,**

Piştî xwe nede mirinê bera destanên te li ber bayê dîroka Tebaxên bêxetiyê nelerizin Şengala destan û dîrokan,

Hêviyên xwe bi tîrêjên rojê re vehûnîne û gurzên keziyên ji destana Koço yê **bi rûpelên Reşmeshevan pê birêse,**

Vê Tebaxê!

Ezê li ser zeviyên axa şewitî,

Hemî kuştin û fermananên te,

Evînbaz û xweşmêrên te,

Hemî nasname û Lavijên te,

Hemî kofî û desmalên zersosinên te,

Hemî Celwa û reş Meshefên te,

Hemî Terqîn û Duayên te,

Hemî Laleş û Mezargehên te,

Li ser tiliyên helbesta xwe bi salvegerên farmanê
vehûnim,

Û...

Hemî bîranînên nedermankirî bi dengê sirûda Şervedîn
û Qadî Şero li ber palên çiyayê birîndara bi sirûda
Xerîbo û bi dengê dengbêjiyê Şengaliyan salvegera te
bikim êşnameya vê Tebaxê.

Şengala êşnama û nasnameya xwînê.

NEZEHAT DOGAN

Jiyanname

Nezehat Dogan; Li Nisêbîna Mêrdînê hatiye dinyayê. Di temenê biçûk de dibe bûk û derbasî Qamişlo dibe. Li wê derê ji derd û keserên xwe re risteyan diristine. Heta niha kul û kederên xwe û derd û evînên xwe bi helbestan aniye ziman. Ew niha li Swêdê dijî. Li deryaya helbestan ajneyan dide...

Berhemdarî

* Demsalên Şikestî, Helbest, Weşanên J&J, Amed, 2018

* Çîroka Emrê Min, Helbest, Weşanên J&J, Amed, 2018

Şengal

bi qêrîna te kevîr û çiya
hatin herivandin
û
milyaket jî lal bûn
Şengala min
û
ez nizanîm bi kîjan zimanî
nifiran bikim
porzera min
delala min
dayika min
berxê min
ka ez giliyê xwe li ber kê bikim delalê min
dînya jî kerr bûye jî bo te

Çîroka Şingalê

nizanim û nizanim bi kîjan zimanî
nifira bikim ku dilê xwe hênik bikim hey gidi dinya yê
Jiber hemû ziman
bi yek zimanî di axifin vê kêlikê,
lal im, gêj im kes dengê lal bûna min nabihîzê.
Geh **dibim şêr xwe li vî diwarî** û li wî dîwarî dixim
û geh wek zarokekî li ber siya rihê **dayikê xwe vedişêrim**
dengê dayik û keçên nû hatî
li xerabceha sergom bûn e
berê vê sibehê.
nizanim **dinava neperûşkên destê** kîjan keftarî de
li ber xwe didin.
ez û mirinê jî bûne dest û birakê hev
li ber hev sekinîne
bi awurên melûl mirin digrî
Şingala min mirin
nizanim devê kîjan birinê bidirûm
kezeb pêre dikazê bê xeyalim
libin dareke hişk bi tenîtiya xwe re me,
sî yê jîjê barkirîye
û kevirekî nabînim
serê xwe deynim ser,
berbi xewnê zaroktiya xwe ve herim
da **ku êşa sivik bikim**
dil dixwest,
li ber deriyê Laleşa xwe razim
da **ku êşê xwe bi terîşkên meqseda ra girêbidim**
jibo dawîya **hemû êşa werin**
ax li min û li vê kemînê
pismam ev kemîn a heftê û çara ye
ax li min û li te
çîroka **Şengalê**

ŞÊXMÛS SEFER

Jiyanname

Şêxmûs Sefer; helbestvanekî kurd e. Ew di sala 1977an de li Mêrdînê hatiye cihanê û li Amedê dijî. Di rojnameya Azadiya Welat de nêzî sê sala karê rojnamegeriyê kiriye. Li navenda Çand û Hunerê ya Cegerxwîn du sala mamostetî kiriye. **Nêzî şeş salan** ji bo televîzyonên Kurdî bi navê Bêndera Çandê **bernameyên çand û hunerê amade û pêşkeş** kiriye. Di Komeleya Nivîskarên Kurd a Amedê, di Navenda Pena Kurd û di konfederasyona KESKê de bi salên dirêj **wekî rêvebir xebitiye. Ji bo şanoya bajêr ya Amedê** helbestên mûzîkalên Hamlet û Mem û Zîn nivîsandiye. Pirtûka Konstantin Stanislavsky ya bi navê Afirandina Karakterekê wergerandiye Kurdî.

Berhemdarî

* Bîstan Hatîn Berdan, Helbest, Weşanên Lîs, 2006, Amed

* Piştî Xezal Terqîyan, Helbest, Weşanên Ronahî, 2011, Amed.

Çîyayê Şengalê Û Sûka Qamişlokê

Nayê bîra min berî mirina te
Bê min kengî xatir xwestibû ji te
Û em kengî bi hev dû re keniyabûn
Di nav galagalên xwe de bi zimanekî nazenîn
Bê te çawa qala rabûrdiya evîna xwe
Û mêvaniya Çîyayê Şengalê dikir

Weke xewnekê dişa tu li hespê xwe siwar dihat
Bere xwe dida felekê

Û pişta xwe dida me

Dibe ku bi vegeê re **te evîna Derwêşê Evdî** bi xwe re baniya
Ji diya min re ji fistanekê biriqandî
Ji sûka Qamişlokê li ser riya xwe
Berî ku mayîn biteqiyana bi xewnên me...

RECEB DILDAR

Jiyanname

Receb Dildar; Di sala 1958an de li Dîyarbekirê hat dinyê. Li Kirşehîrê dibistana mamostetîyê xwend. Li Dîyarbekirê qasî şeş salan mamostetî kir. Paşê ji ber fikren xwe hat girtin û qasî çar salan di zindana Dîyarbekirê de ma. Zewiciye û bavê çar zarokan e.

Berhemdarî

- * Kewê Canê, Helbest, Weşanên Hivron, 2003
- * Dewran(Seyit Alp),Werger, Weşanên Doz, 2005
- * Şikefta Xwekuştinê, Çîrok, Weşanên Avesta, 2008
- * Li Dû Xezalekê, Çîrok, Weşanên War, 2012
- * Kîtana Spî, Çîrok, WeşanênNûbihar, 2015
- * Leqat, Roman, Weşanên Dara, 2018
- * Dojeh, Çîrok, Weşanên Dara, 2019
- * Madonnaya bi Mantoyê Kurk(Sabahattin Ali),Werger, Weşanên Dara, 2019

Ji Bîr Nakim

Ji bîr nakim

Kevirên dîwarên hilweşandî yên gund û bajaran

Bêhna dîroka min ji wan dihat.

Ji bîr nakim

Zarokên ti û birçî yên li ber siya zinaran

Bêhna qewmê min ji wan dihat.

Ji bîr nakim

Keç û jinên Êzîdî yên ketibûn ber talanan

Bêhna dayika min ji wan dihat.

Ji bîr bikim ji navê xwe

Ji bîr bikim ji bavê xwe

Ez qet ji bîr nakim

Serên jêkirî yên xortên mêrxas û keçên wek şepalan

Bêhna rûmetê ji wan dihat.

MARAL XEZAL (GULÊ)

Jiyanname

Maral Xezal (Gulê): di sala 1972an de li Serêkaniyê (Ceylanpınar) ji dayik bûye. Piştî lîseyê Serêkaniyê, beşa wêjeyê xwendiyê û di dîre mamostetî kiriyê. Digel zimanê Kurdî bi zimanê Tirkî û Îngilizî dizane. Bi mûzîkê re jî mijûl dibe û niha li Mêrdînê dijî.

Berhemdarî

* Keserên Dilmayî (Helbest) , Weşanên J&J, 2019 - Amed

Şengalê

Tu ruhê min î
Tu dile min î
Tu evîna min î
Tu namusa min î
Tu derde min î
Tu kêfa min î
Tu helbesta min î
Tu strana min î
Tu serbilindiya min î
Tu Şengal î Şengaaaall!

Şengala bêxwedî

Ferman li te rabû
Di germa gelawêjê
Bi agirê dijmin bû
Kezeb li te peritîbû
Qîrîn û hawar li ezmana bûn
Bes hemû guh ker bûbûn
Te digot qey dil bûbû kevir
Çima bira li bira xayîn bû
Ew çi zilmek mezin bû
Mirin jî hebû mirin jî
Belê ew jî mirinê wir de bû

Axxxx!

Şengala bêxwedî,

Qîz û xortên bedewî,
Qîrîn û hawara bêdengî,

Bi xwe dikişîni hêdî hêdî,

De werin em herin

Bi şengî,

Bila nemînin sêwî û

Stûxwarî...

Guldexwîn

Rake serê xwe guldexwîna serê çiya,
Ji ber talankirina welat
Ji ber zimanê bindest
Ji ber qîrînên dayikan
Ji ber kuştina zarokan
Tu xeyîdiyî ji rojê
Tu xeyîdiyî ji jiyane.

De were rake serê xwe,
Te xwe xemilandiye,
Wek bûka azadiyê,
Bi kesk sor û zer,
De were em herin cengê,
Bi lîlandin û dîlanan bînin azadiyê.

Li min biborin,
Li min bibore ŞENGAL,
Li min bibore KOBANÊ,
Dile min bi we re ma,
Ez wek teyrê baskşikestî,
Derfet nîne li hawara we werim.
Li min biborin,
Tenê bi qîrîn û hawarên we,
Bi **şewateke bêderman li fercê mam,**
Dilê min bi we re dikuzirî,
Dengek ji min re digot rab her,
Dengek jî digot heg tu herî dê Havîna te jî,
Mîna zarokên Şengalê,

Mîna zarokên Kobanê,
Sêwî bimîne.
Neçariyê xwe li min gerandibû,
Ne mirî û ne sax bûm,
Bê ruh mîna miriyekê li pê bûm,

Axxx ŞENGAL!

Axxx KOBANÊ!

Li min biborin!

Li min biborin!

Li min biborin!

ULKU BÎNGOL

Jiyanname

Ulku Bîngol; Di sala 1981ê de li gundê Pîrahmedê ya bi ser navçeya Erxenî ya Amedê ve hatiye dinyayê. Li zanîngeha **Marmarayê beşa erdnîgariyê qedand.**

Berhemdarî

- * Mohra Xuda (Helbest), *Weşanên Ronahî*, 2013 – Amed
- * Peyman (Helbest), *Weşanên Ronahî*, 2013 – Amed
- * Siba (Helbest), *Weşanên Na*, 2015 – Îzmîr
- * Hespên Hesinî, (Roman), *Weşanên Na*, 2017 – Îzmîr

Hayko

Li Koyê Şingal

Hehecokan av d'anî

Lêvên terikî

Sîba (Nû)

Bihost bihost digere li ser vê axê

Ji kevir û ji kuçikan girantir e

Bablisokek jî nikare rake

Gemara vê axê

(Li cihên xwe ye her tişt. Xweda jî tirsîya, ji bîrbûyîné)

Gote wî: Kî ye Êzdanê we?

-Û hat jibîrkin xwediyê gotina ewil-

Gava ku mirin hat, betal dibe êdî peyman

Û li serîyan digere şûr û mertal

Di zeryayan de difetise argûşkên masîyan

Vemiriye gelo êdî zeraqa rojê?

Ka li ku ma heyv, çardehê mehê wek konekî reş e!

Jinek nivîsekê dikute çavên xwe

Ya din stûyê xwe li kindirekî asê dike

-Sîba dê çawa were kuştin-

Tu çi dipîvî bi werîsekî?

Devê min di pêsîra welatê te de ye Sîba!

Bexçê zeytûna li kîjan aliye?

-Yehûda, ma bîn bi bêçiya xwe re gerandiyê-

...

Zimînek ket aşê zimanê Sibayê

(Wek ajalek li ber kêrê bû û qêjiya)

Xweya du çavên şîn yên ku di nav xelekên reş de go:

Huş be Sîba! Jana birînan ji bîr bike, Melekê Tawis ji bîr bike

Û serê xwe deyne ser çongê wê jinê

(Xayîs ket ferîşteya çavşîn û Sibayê serê xwe danî ser çongên xewê)

...

Digotin:

Tu di qorziyên girtîgeha xwekûştinên karesatên me de
Rûkeniyek bêarî SÎBA! (Xwediya toqa lanetê û
xwedawenda azadiyê)

Divê em te bikujin SÎBA!

(Olan dide dengê helbestkarekî di deriyê dirokê de:

Li kijan aliyê **Girtîgeha Badoşê ye**

Tîrêjên rojê...

Ez ê çongan bixim erdê

Û bidoşim wîrdan ji guhanên rojê)

...

Bibore Siba!

Nizanim kê kirî

Û kê firot me, ev capûnê spî yê ku li ser nivîna raxistî?

Kê em kirin **şopgerê xwîna te û xwîniyên te**

**Yê li ser berfa yekşevî? (me bi hev re sêvek gez kir ji bi-
huştê bi dizî**

Em firîkên yek similekî bûn li vê deşta şîlf û tazî)

De ka Dantel!

Ma ne girêdayibû

Ew segê sêserî

Li dojecha te... (Welato! Tik û tariye tu niha... Ez ê dilê
Sîbayê bixim bîbask li gerdena te û ji asimanekî din
stêrkan biqurêfim bo **şevên te)**

...

Eva sêdara kê ye helbestkaro

Hê li welatê te?

Aciz im êdî ji pesindayina te!

De ka daxîne jê Sîbayê

Ez bibim murîdên peyvên te...

Janek xwe di dilê min de mayinde dike dîsa!

...

Dalala min...

Çil berbûrî

Çil sinîyên bi panazan dagirtî

Çil jûrên zindanî

Ferîşteyek çavşîn

Keçikek qemer

Û tu

Û tu di çîroka Hesên Evdalî de

Biçûka malê reva ber bi jinê ve yî SÎBA

...

Hemû pirtûkan bişewitînin ji îro pê de!

Kefên bibirin êdî

Ji Ezdan re...

Mesîh dereng ma

Sîbayê, Decal kuşt!

Ew bazê çavşûjin

Hê li wî kevirê asê ye gelo

Hêlîna wê pilûra dêlgerdan

Hê di bin kirasê dara gûzê de ye gelo

Ha... ha!

Ji nav tiliyên Melekê Tawis

Firiyaye genimê sor êdî

Bi henaseya axê dimijmij e

Belekiyê berfê bûye sertacek

Li lûtkeya çiyayekî şîlf û tazî...

Û kuromiya rojê

Neynika heyvê

Asîmanê şopa kadizan

Me kaş û berkaşê jiyaneke Nû dike dîsa

NURCAN DELİL

Jiyanname

Nurcan Delil; di 10ê meha Kewçêrê de li navçeya Xana Axparê, li gundê Bexteriye hatiye dinyayê. Dibistana seretayî, navîn û lîseyê li Xana Axparê xwend. Ji zaroktiya xwe de bi helbestê re mijûl e. Di saziyên sivil yên wekî Komeleya Mafên Mirovan, di Navenda Jinê de xebitî.

Berhemdarî

* Risteyên Gazincbar (Helbest) , Weşanên J&J, 2019 - Amed

Êvara Helbestê

Vê êvarê, helbestên min
Xwe tazî kirine
Xwe kirine mirtib
Bi cengî serî hildide,
Bi êşa evîna te
Welato!
Dîroka xwe di pişta xwe de, dizengirîne
Û xwe diguvêşe bi ser Şengalê de
Di qirkirina zarokan de dibarîne
Tovên afirîneriyê geş dibe
Û xwe dike gurz
Di destên dayikan de, dipengize
Û li Rojava xwe dike rihan
Û xwe bi ser welat berdide.

Xwezaya Xwedawendan

Ez ê bixwînim

Ji nû de

Ehmedê Xanî

Bila ji nû de bêje

Serbilindiya Kurdan.

Ez baz bidim Cizîrê

Cem Mem û Zînê

Bila bêjin evîna Kurdan.

Ez ê bimeşim Dêrsimê

Bila bêje stranên Çiyayê Münzûrê

Xwezaya Xwedawendan

Xwînrîjandina dayik û zarokên li pêşîrê

Ez ê herim nav

Xort û keçên azad

Bimeşim Şengalê

Biteqim di Helebçeyê de

Li ser balafirên xwînxwar.

Çîrokên Hêviyê

Çarşefeke reş daket ser welatê min

Zarok bi qêrîn

Di hembêza dayikên xwe de.

Dayikan bi girî

Qala çîrokên bi hêvî dikirin

Da ku wan aş bikin.

Pêxwas bi çiya ketin

Ji birçîna û ji ber tîbûnê

Xwîna xwe vexwarin

Neyar qetilkirina me dixwazin

Lê em dizanin

Wê jîyan, bi stêrka sibehê

Xwe bixemilîne

Û ew ê bi hatina biharê

Newroza azadiyê

Bîne ji Kurdan re.

YUCEL ASLAN

Jiyanname

Yucel Aslan; di sala 1975a li gundê Qirimqa yê ku girêdayî navça Qereçana bajarê Erziromê ye hatiye dinê. Mala wan pirnefer e û ew ji deh zarokan yê şeşan e. Ji ber aboriya malbatê derfetê xwendinê tunebû, lêbelê xwe bi xwe hîni xwendin û nivîsandinê bû. Li ser Kurdên Ermenîstanê, wêje û çanda wan bengî bûye. Y. Aslan li Stenbolê diji û karmendê kompanya avayîçêkirinê ye. Zewicî ye û bavê sê zaroka ye.

Berhemdarî

* Hawar, Helbest, Weşanên Na, 2015

* Qemerê, Helbest, Weşanên Na, 2015

Dara Şengalê

Dara Şengalê

Ev çi to dar e?

Ne palût e, ne çam e, ne jî darçinar e

Dewsa baranê li ser da agir dibare

Darbir dikevinê kokbir dikin ev hezar car e

Fêkiyên wê tereter diçinin ev heftê û çar car e

Heftê û çar bivar lêketine

Heftê û çar derb xwarine

Heftê û çar xezeb lê hatine

Heftê û çar tofan dîtine

Heftê û çar gêdûkan ra derbas bûye

Hîn jî li ser piya sekiniye

Her çiqileke xwe da hêlekanek dardakiriye

Her hêlekanekî de dergûşek xewrakiriye

Dergûşek bêxem e, yek hişyar e

Yek bêhedûr e yek xewar e

Her reheke wê şaxekî de zîl daye

Kakilê wê mîna hingiv e,

Tu yê bêjî koka wê kewar e.

Ax Şengal

Ax Şengala min

Ax bêhala min

Ax ola min

Ax ala min

Ax êla min

Ax Kobanî ya min

Ax sêwiya li ser sînorenwelatê min

Ez helbestên evîniyê dinivîsim

Ji we wetrê min hûn jibîrkirine

Evîna we nayê nivîsarê

Min hûn di dilê xwe de veşartine

Êş, evîn û keserên giran

Nayên li ser zar û zimanan

Ew bi dizîkava disojin dil û hinavan

Dema hûn dikevin bêrîya min

Ez ji dûr dikevim dost, hevalan

Kûrekûr dikevim nav mereq û mitalan.

Şeniyên Şengalê

Ax

Şênîyê gundê wêran, Gundê Koço

Xwezila dengê we biçûya

Cangir Axayê Mendikî

Hewara we bihata siwarê Gawir Hirço

A x

Zarokên Gundê Xanesorê yên tî û birçî

Xwezila ji we derketa Qeymezê Êzdf

Û bida çargaviya siwarê Senemê

Ji Kaniya Spî bianiya ava zemzemê

Ax

Xortên Gundê Kendalavayê

Xwezila hewara we bihata

Siwarê Edbên peyayê beriya jêrîn

Şûr û tiving bida navbera xwe û zîn

Ax

Qîz û bûkên Gundê Sorava yên dilgirtî

Nizanim çend heb ji we azep in

Çend heb buk in, çend heb destgirtî

Xwezila zêwiniya we biçûya siwarê **Rexşê Belek**

Ji we derketa bi hêrsa xwe ya tije û dagirtî...

SEYDAYÊ DILXWÎN

Jiyanname

Seydayê Dilxwîn; di sala 1988an de li gundê Cofitnêya ku li ser navçeya Licê ye hatiye dinyayê. Dibistana seretayî û navîn li Amedê **xwendiyê**. **Piştî dibistanê** li gundê xwe feqîti jî kiriye. Di 24 saliya xwe de bi malbatî hatiye Amedê bi cih **bûye**. **Di nava gelek êş û zehmetiyan jiyaye**. Di nava xebatên ziman û çand û wêjeyê de cih girtiye. Her wisa bala wî li ser wêje û helbestê bûye. Di 18 saliya xwe de dest bi helbesnivîsînê kiriye. Di heman demê de dengbêjîyê jî dike. Hê jî dengbêjîyê didomîne û helbestên xwe distrîne.

Berhemdarî

* Tîra Eşqê (Helbest) , Weşanên J&J, 2019 - Amed

* Perîya Gelî (Çîrok) , Weşanên J&J, 2019 - Amed

Bêje Şengal a Min

Bêje Şengala min bêje
Kî ye te kirîye gêje
Zar û pîr û xort û ciwan
Wa hêsîr dikin dirêje

Bêj Şengala mina bi êş
Derd û kul li te bûne kêş
Tim li ser serê te Şengalê
Zalim xwe danî wek moz û mêt

Bêj Şengal a mina delal
Bese êdî meke menal
Te dil û kezeb min nehîşt
Sitrana dil tuyî Şengal

Bêj Şengala mina rengîn
Ser te heroj şer û cengîn
Bi hêvîne tu rojek bi soz
Welatekî çêb bi mizgîn

Bêje Şengal a bi sor xwîn
Eşqa te min kir har û dîn
Bi wî li min çêbû hest
Wek hestê Seydayê Dilxwîn

Hezkirina Şengal

Şengal çima ewqas tu şêrîn
Wê şêrînîyê çêkir evîn
Bi wî evînîyê dikim jîn
Ji te pir hez dikim Şengal ê

Çîyayê te hêjîr û hinar
Ji çîya têne kanîyê sar
Laleş xemilîye bi gul û dar
Te şewq da dil nûra şemalê

Çîya û zozanê te delal
Xweş e ava kanî û newal
Mirov ser axa te nabe kal
Tim bikim temeşe û balê

Tu warekî gelek bedewî
Tu sitrana bilbil û kewî
Vexwarin wek şerab û dewî
Xweşikbûna bi cemalê

Hezkirina Seydayê Dilxwîn
Ser te helbest û sitran lorîn
Hezkirina te dil de dike jîn
Tu kevndara ji kurd malê

MEHMET SAÎT ARZÛ

Rêwîya Rojê

Porê min bigre himbêza destên xwe

Bi tilîkên xwe yê lertzok şeh bike.

Bike hebhebî

Û

Bera ser destê xwe yê nazikde.

Di nava destên xwe yê qusandî

Bibe û bîne.

Bi rondikên çavê xwe

Tayên porê min nerm bike

Babide

Bihûne

Weka teşîya dayika xwe.

Gulîkê min

Vê carê pir bişidîne dayê

Nikarim ji te re bibêjim rêka min dûr e

Nikarim bibêjim **derim şopa hespê Dewrêş**

Nikarim bibêjim berê xwe didim

Şingal a bûya şahê êş û birîna.

Lê dikarim ji te re bibêjim

Min berê xwe daye Rojê

Dikarim bibêjim derim axa pîroz

Xwe digihînim Laleşê û Kanîya Spî

Da ku bi kulma

Avê bigihînim pitikên li ser rêya azadîyê

Û lêvên wan ê terikandî

Bila dilê te jî hênik be dayê

Weka ava Kaniya Spî nuqutîbê
Sekan be dayê
Ez ê li warê Melekê Tawis bim
Ez ê dinava rastiya rûpelê Avestayê debim
Aram be dayê
Ez ê şopdarê Zerdeştê Kal
Û şopdarê pêxemberê hemdem ê Rojê bim...

Şingal

Li hemberî êşa Şingal
Bêwate ne êdî hemû galgal
Heta ku em hebin,
Ew ê dil tim bike nalenal...

GOHAR MAMO

Jiyanname

Gohar Mamo; Ez sala 1962yan de li Ermenistanê li bajarê Êrêvanê ji dayik bûme. Min dibistan û zanîngeh jî li Êrêvanê di **beşa êlêktromêxanîk / êlêktro makêna** xwendîye. Tev dibistana xwe, min 5 sal **kûrsên nexşên derziya û 3 sal jî dibistana rojnamevana xwendîye**. Ez zimanê kurdî, almanî, rûsî, ermenkî û înglîzî dizanim.

Piştî zewaca xwe 5 sal li Almanîa û paşê jî ji ber ku bavê zarokên min di **artêşa Sovyêta berê kar dikir**, demeke dirêj li Rûsyayê mam. **Piştî hilweşandina Sovyêta berê gelek pirsgirêk ji bo kurdên me çê bûn**. Loma 18 sale tevî malbata xwe li Almanîa dijim. Li Almanîa da min karê endazyarî nedît û min dest bi karê wergerê kir. Piranî karê min tev penabera bû. Bi vî hawî min kurdên me yên her çar perçê Kurdistanê nas kir, **bûm şahidê kul û derdê wan û hemî pirsgirêkên wan**. Ez tev siyasetmederên me kurda karê siyasi jî dikim, lê bi tu partîyan re girêdayî nînim. Li Almanîa berpîrsyara komela kurdên me yê Sovyêta berê me.

Min sala 2016a ji nişkêva dest bi nivîsîna helbesta kir. **Despêkê da tirs û şerm hebû, lê paşê bi hewes dinivîsim**. Min di Facebookê despê kir û usa gel min naskir. Gelek heval û malperên wêja kurdî helbestên min belav dikirin. Rojek jî rojname û malpera "Vedeng kurdî" **syûprîza xwe kir û mira Spasname şandin**. Ew roj da min xwe helbestvan jî dît.

Helbestên min bi motîv û bi hestên xwe cudane. Min li gel helbestvanên kilasîk yê cihanê li ser dîrok, pisîxolojî, ol û siyasetê jî xwendin kiriye. Ev zanistîya min jî harîkarî dide bo nivîsên helbesta. Di nivîsîna helbestan de **bi taybetî rewşa mîletê me û carna jî jiyana min** min hestiyar dike. Ez di nav nivîsên xwe azad im, gora fikir û hestên xwe me. Divê helbesta serê min li gora dilê min çê bibe.

Şengal

Ewqas melûl, ewqas bê çar,
Nav kampa da mane stuxwar.

Mal- hal bindest û hilşayî,
Erd jî îro kirine cê bazar.

Ax Şengala minî birîndar

Çiqas jî dikî hewar- hewar,
Hêstir qe nabin tera sitar.

Miletê min şikestî, bê çar,
Dibê tu nebî penaber,

Usa tê axa xwa bidî der.

Axa teyî mêrxwas, egîta
Nede destê erzan- nezana.

Wê tê dengê gur, xayîna.

Qirka wan da hestû maye,

Ew hestû jî Kurdistane.

Şengala min haj xwa hebe

Û nebe nêçîrê wan xayîna.

Cê te tenê Kurdistane,

Nav axa kal û bavane,

Ji Lalêşê jî dûr nemîne.

Axirîya aqûbeta me-

Azadîya welatê meye.

Hê jî zelal nav serê mi da

Dengên kal û pîra mane-

Ax hewar, hewara xudê

Me xilazke ji vê agir da.

Lê qahrînya wan zaroka?

- Dayê, dayê tu ku mayî,

Ez time û av jî tune ye.

Dê jî melûl ewled nihêrî-

Lao tu gola xwînê dinihêrî,

Wê av jî tev xwînê herimî.

Dijmin weke gurê har bû,

Ne mêr zanibû, ne jin zanibû,
Firqîya kal, pîr, zarok tunebû,
Şûrê xwa hildabû, nav ketibû.
Ji serjêkirin xwaşî da bû,
Fira-fira xwîna me da bû,
Çev dibiriqyan, lêv dihejan
Û ji xwînê qe têr nedibûn.
Lê bihecîya jin û keçan?
Yê ko dijmin tevda birin,
Nav bazara da difirotan,
Ser namûsa me dikenyan.
Dinîya hemî eşkere bûn
Şengala me çi halî bû,
Êzdîyê me nav çi zulma bû.
Lê kurdê me hişyar bûn,
Qîrçe-qîrça dirana bûn,
Milet hemî ser xwa rabûn,
Pîşt bi pîşt, bi yekbûn
Nehîştin êzdîya nav tenêbûn
Û xwîn jî erdê nehîştin,
Dijmina hemî derxistin,
Ser wan sava xwa hîştin
Û Şengala me parastin,
Mora Kurdistan ser xistin.
Rehma xudê wan komkujîya
Û wan cangorên me kurda,
Yê ko xwîna xwa rijandin,
Bo axa me pîroz rijandin
Û Şengal bo Kurdistan
Serbilindayî parastin.

FATÊ XAN TAŞLI TÛNÇ

Jiyanname

Fatê Xan **Taşli Tûnç**; di sala 1967an de li Amed ê navçe ya Rezan hatime dine. Dayika 7 zaroka me, ji malbatek kurdpe-rest û welatparêz im. Li ba bav û kalê xwe bi helbestê Cegerxwîn mezin bûm. Helbestan dinivîsim û dixwînim. Çîrokê gelerî û sitranê gelerî zanim. Li gund û gundik, bajar û bajaroka li pêy çanda Kurd digirim û bernama 'Jîyana Dayikan' ji televîzyonê re amade dikim...

Ez Şingal im

Ez şingalim
Bi êş û derd û kul û bê zarim
Li şarî Mûsil li bazarim
Li şarî Silêmanî bê havil
û bê pergal im
Li şarî Hewlêr
Êzdî me yekî dî me
Li welatên Ewrûpa wenda
û bê xwedî me
Ez şingalim xwedanê dîroka kevnar im
Laşê bê serî me
li ber sîngê dayikan dinalim
Ez Laleşa nûranî me
Meskenê Şêx Adî me.
Ez Şingalim
Bi heftê û sê gula birîndarim.
EZ ŞİNGALİM.

Şingal

Li paş her tahtekî
li dû her kendalekî
Êrîş dîkin canî û xwînî
Bi çeken nûjen
û bi lingên xwasî
ji wan dirje bêmirêsi
Ji mirovahiyê bêpar
Qetilhez in gurên har
Dan pêşiya xwe
Qîzên xort î xama
Bûkên çav bi kil
Di kildanka de kuştî man
zarokên ber şîr û ber dil
Dî qefesên hesinî de
Xortên bêpal
Ji siya xwe ditirsîn
Zarokên bê mecal
Dahfikên mirinan
lidarketin li Şingal
Koçer bûn dîsa
ji ser xaka xwe ev gel
li dû xwe hiştin
Miryên bê serî
Jinên bî û zarokên sêwî
Û agirê volkanan di dilan de har
Kevîr û kuçik bi ser wan de stuxwar
Dinyê bi devekî derewî
Hema wisa êretî
Şermezar kir ev qirêti
bê eyb û bê fedî
kes li wan nebû xwedî
dîsa hêvî man sêwî
Û ketin rêwîtiyek bê dawî
Wek kulilkên çilmisî

Ne keriyek nanê tisi
Ne tasek ava şolî
Xwedê neke para kesî
Lê mala Xwedê ava
Ji nav me keç û lawa
Cangorî û fedakar
Bê tirs û bê tirsîyar
Wek mînaka Rojava
Li ber wan bûne mertal
Zêde najo ev pergal
Li ber xwe dide Şingal

RONAHÎ FARQÎNÎ

Jiyanname

Ronahî Farqînî; Li Farqînê navçeya Amedê hatiye dinê. Beşa mamostetiya cil û bergan xilas kiriye. Di warê fermiyetê de, di rêxistinê partî û gelek sazîyên sivil de wek endam xwebitiye. Niha jî li ser zimanê kurdî di gelek kom û sazîyande cih digre û car caran wergerê dike. Di heman demê de jî pirtûka xwe ya helbestan gîhandîye ber çapê...

Tebax

Sisêyê tebaxê

Bayek reş li Şengalê rabû

Kevir li keviran sitarî nedikirin

Ji bo ku mirovên belengaz

Di sîbera xwe de **venedişartin**

Heşt tebeqe newqê binê axê dibûn

Daristanê xwe dirûçikand

Strîzerkan ji **şerma bêbextiya mirovahiyê**

Strîyê **xwe di laşê** cîhana bê xem de diçikandin

Îro sisêyê tebaxê bû

Hemû dua û lavayên wan

Ketibûn ber pêla bayê reş

Xwedawendan xwe ker kiribûn

Û di navbera Şêx Hadî û mirîdan de dibû pira selatê

Îro sisêyê tebaxê bû

Ziyaretgehan deriyên xwe

Ji hawara neviyên xwe ra girtibûn

Û ketibû xewa mirinê

Ehrîmanan ji esman agir dibarandin

Ewrê reş li ser Şengalê konê reş ê erbî vegirtibû

Stûnên konê wan

Bi nod û neh libên tizbiyên destên ehrîmanan ve hatibû
çikandin

Îro sisêyê tebaxê bû

Şamaş xwedawendê tavê

Daketibû axa Şengalê

Bi ehrîmanên rûyê erdê re

Peymana heftê û çaran mor dikirin

Û agirê dogehê li ser rûyê sofiyan dadabûn

Û mirovatî li ser çermê zarokên Şengalê ketibûn
xewletxanê

Û îro sisêyê tebaxê bû

ŞEVGER ÇOLO

Jiyanname

Şevger Çolo; Navê wî yê rastî İdris Bilgiç e. Di sala 1979an de, li gundê nêzikî Cizîra Botan, Kavîlê Bana hatiye dinê. Di sala 1988-89an de diçû dibistana seretayî, ji **ber şer û pevçûnan** dibistan hatin girtin heta pola çara bi tenê xwend.

Di sala 1993yan de, diçe Elmanya û bi qasî 4-5 sala xwendina Elmanî didomînê. Di jiyana Ewropa de, kovara **"Jina Serbillind"** nas dikê. Tenê rûpelek heta duya bi Kurdî bû. Gelek bandorê lê dike û bala wî **dikşê ser zimanê Kurdî**. Ji sala 1997-98an ve pirtûkên bi kurdî dixwinê. Di sala 1999 de biryara vegera welat didê û tê li Cizîra Botan dest bi jiyana xwe dikê. Li welat jî dibe lêgerekî rojnameya Azadiya Welat û her tim wê dixwinê.

Ji sala 2005an ve dest bi karê ajokariyê û rêyên dûr dikê. Dema dest bi ajokariyê dikê, pêdiviya li xwedî derketina çandê dibinê. Ji sala 2006an ve biryara jiyana bi cil û bergê Kurdî didê. Heta bi Îran, Azerbayjan, Başûrê Kurdistan, **gelek bajarên Ewropa** û tevahî bajarên Tirkîyê bi cil û bergê çanda xwe digere. Jiber wê car cara rastî astengiyan jî tê.

Şingal

Şingal di girî sal û zeman e
Dijmin hov û harekî yeman e
Çima xwîna me ewqa erzan e
Êrîş dîkin bi navê xwedayan

Tu çî diny yî xayîn dewran î
Şev û roja li ser me ferman î
Va em gurandin her weke man î
Xilas nebûn em ji va belayan

Ev çî dinya ye tu pê bizan e
Qaşo dostê me teva pîlan e
Tim li dora me ew bi hîlan e
Tev em xapandine va melayan

Tim kuştina me bo wa jîyan e
Cîhan dibînê û bê zîman e
Ew kerr û lale tev bê eman e
Em feqîr hiştin bi va xelayan

Gelê me reben îro xîzan e
Civîn teva bi rûp û xefan e
Ji mera ne hiştin gund û xan e
Dora me girtin bi va serayan

Banî me dikê ev axa pîroz
Êdî win rabin bi peyman û soz
Serî win rakin li va gurê boz
Ser xwe hilînine va ebayan

ROZERÎN TÛNCER

Jiyanname

Rozerîn Tuncer; di 04.10.1979an de hatime dinyayê. Min li zanîngeha Wanê Endezyariya Xwarinê xêlas kir. Bi eslê xwe ji **Mûş** ême. Dema ku min zimanê xwe naskir û fêrî zimanê xwe bûm ji wê rojê û **şûnda** min ev zimanê zêrîn berneda. Ev pênc **şeş sale** helbestan dinivîsim. Hêvî û armanca min, ji wêje ya Kurdî re navek bihêlim û **piştgirîya zimanê xwe bikim**. Zimanê dayikê bêhempa û girînge. Loma divê em Kurd hemû li zimanê xwe xwedî derkevin ku zimanê me û zimanê bav û kalê me winda nebe. Jiber ku ziman, nasname û hebûna me ye. Zimanê me zevikî kevnar û dîrokî ye, lê cotkirin jê re divê. Jibona çand û wêjeya me, jibona serkeftin û azadbûna me û bi **giştî jibona pêşeroja me peywira ser milê me hemûyane ku em vî zeviyî biçinin û berfirehtir bikin**.

Ez Keça Êzîdî Me

Ez keça êzîdî me

Bi sê rengî me

Li ezmanî me

Ez jî **deştî me**

Li zozanî me

Xweşik û bedew im

Rih û can im

Ez jî wek we însan im

Min ji xwe cuda negirin

Jibîr nekin

Ez jî ji neteweya we me

Dîroka me

Çîroka me wek hev e

Ez jî ji we me

Min ji xwe cuda negirin

Jibîr nekin

Ez Şingal im

Enfal im

Jana Enfalê jibîr nekin

Ne carek gelek car bi komkuji

Me bê war û bê cih kirin

Pêxwas li cihanê belav kirin

Zimanê me yek (wek) hev e

Ez jî xwişka we me

Min ji xwe cuda negirin

jibîr nekin

Ez ji Kurdên resen im xwemalî

Tawisî Melek rêya min

Newala Laleşî û Şems

Serê Nîsanê **Çarşema Sor**

Ji bo me girîng e

Cil û bergên me spî ne

Ola min li cîhanê ender e

Me şermezar nekin

Ez jî ji we me

Min ji xwe cuda negirin

Û jibîr nekin

Ez xwemalî ji Kurdên resen im.

Zarokên Êzîdxanê

Zarokên Êzîdxanê

Porxelek rûqemer çav û birî qeytan

Ronahî daye nûranîya laleşî li ser rûyên wan

Rûken dilpak û rih û can û dilovan

Zarokên Êzîdxanê

Bi kê çi xirabî kirine

Bi kê ra çi gotine

Di nav sê çiyayan da jibîr kirin

Alîyekî da ereban lê dan

Alîyekî da hin kurdên misilman

Zarokên Êzîdxanê

Tawisî Melek xwedan afirand

Ne perestgeh û ne ziyaret man

Zarok dayik tev nehîştin

Deşt û çîya wêran hîştin

Zarokên Êzîdxanê

Bê dost û bê heval in

Pir zilm dîtî pirr

Rojek nû nedîtî

Pir kişandin hewar girî û jan

Şûr û xwîn tim li ser pişta van

Cîhanê tişteke negot

Kesek nedît wan

Zarokên Êzîdxanê

Zirewladê Xwedan...

NÎHAT TEKÎN

Jiyanname

Nihat Tekîn; Xwediyê pirtûka bi navê "Peyvên Penaber" e. Me pir hewl da ku em xwe bigihînin wî û jiyana wî berfirehtir hin bibin, lê mixabin ew derfet çênebûn.

Şengala Bextreş

Îro tirêjên rojê

Bi tund û hişk

Li ser çiyayê berxwedêr yê Şengalê

Mîna ku bixwaze serî lê bide tewandin, bilind bûn.

Ziwa dibûn neviyên Derwêş

Di himbêza daikên xwe de ji tîna...

Weke vîna Edûlê,

Vîna azadî û rûmetê bû sedem kû

Bi bedenên biçûk,

Gewriyên ziwa,

Lêvên qelişî û pêxwas

Berê xwe didin çiyayên weke xeyalên wan mezin.

Xwînrêjên çavsor

Yên ku dilê wan weke deşteki hişk û hula ye,

Dayik tîn hiştin bi hesreta neviyên Zerdeşt...

Gelo kîjan çem,

Kijan robar

Dikare êdî bişkine tîna van dayikan?

AMÎNE PÎROZXAN

Jiyanname

Amîne Pîrozxan; Li bajarê Farqînê ji dayik büye.
Ji zarokatiyê de bi kurdî helbestan dinivîse.

Navê Min Şengal

Ez pitikek nûhatî navê min Şengal

Derdora min xweş bax û bostan

Serê meha teboxê roj li hilat bû lê **esmên reştarî**

Zarok, ciwan, kal û pîr kom bi kom

Keçikên nûgihîştî û kezî dirêj

Li xaka bav û kalan de

Bûne hêsrên dest-dilqirêj

Hewar hewar ji qêrînên bêdeng

Esman xwîn dibarand, ax nediqurtand

Kur dikirin keziyê bûk û qîzan

Ew ji bedena ter û teze vediqetand

Rê vekirî bû, kes nedihat li hewaran

Ez pitikek nûhatî navê min Şengal

Çiya li ser çiya diqulubîn

Deşt û zozan bi hev de digirîn

Esmên şerm dikir ji axê

Dar û daristan bo zarokan kûr e kûr

Çem diherikîn bo keçikan bi lobîn

Dapîr got: Ey xwedayê dilovan,

Wate nema li hemû pîroziyan

Wate nema li dua û ayetan

Wate nema li **şev û rojan**

Ev çi ezmûne, çawa axa bav û kalan

Bibe dogeh bi destê zaliman?

Hemû cîhan ev bihîst û bêdeng man

Di hemêza dayikan de we ez kuştim.

We ez kuştim li hemêza dayikan.

Ez pitikek nûhatî navê min Şengal